NOV. 5 1977

ПРОМІНЬ

УКРАЇНСЬКИЙ ТИЖНЕВИК

ЦІНА: 1 тил. (В Німеччині 25 пфен.)

„Promin" (Der Strahl)

Ukrainische Zeitung in Oesterreich

ЧИСЛО 13 (52) ЗАЛЬЦБУРҐ, п'ятниця, 1 квітня 1949 РІК II

У СВІТЛІ ДНЯ...

Де наша головна сила?

Свого часу «Українські Вісті» визнали були заслугу ОУН і українського націоналістичного руху в тому, що він поставив усі українські політичні угруповання на платформу самостійности й соборности Української держави. Урочисто святкуючи цього року 10-річницю зриву в Карпатській Україні, **всі** українські політичні угруповання знову, хоч і не говорячи про це відверто, визнають цим самим ті заслуги, які ОУН мала в організації державности Карпатської України.

У почесних президіях з нагоди цьогорічних святкувань карпатського зриву, засідали і ті, хто в 1938—39 роках радили «не робити великого шуму» на Закарпатті й «не дратувати чехів», щоб, мовляв, вони не припинили грошевих субсидій нашим культурним і науковим установам у Празі, як і ті, які тоді, коли ще не встигла засохнути кров карпатських січовиків, видавали ганебні пасквілі й спрямовували брудну лайку на адресу творців карпатського зриву.

Про що говорить цей факт? Він є стверджением, хоч і мовчазним, правильности тих позицій, які зайняла ОУН у 1938 р. на Закарпатті, правильности Української націоналістичної концепції, що чітко визначала завжди, як напрямні, — ОРІЄНТАЦІЮ НА ВЛАСНІ СИЛИ, СОБОРНІСТЬ ЧИНУ Й РЕВОЛЮЦІЙНІСТЬ ДІЙ УКРАЇНСЬКОЇ ПОЛІТИКИ.

Чи таке ствердження заспокоює нас і дає нам запоруку, що **всі** українські політичні середовища стоять **тепер** вже твердо на тих позиціях, за які ми боролися й боремося? На жаль, ні. Потреба орієнтації на власні українські сили у нашій визвольній боротьбі ще не цілком опанувала свідомість частини нашої політичної еміграції.

Поняття революційности дій в багатьох обмежується таборовою «революційністю», що незобов'язуючим титулом «революціонера». А соборність, яку ОУН висунула, як клич до мобілізації та концентрації всіх українських сил для боротьби за нашу державну суверенність, стала об'єктом переліцитовування різних політичних середовищ у боротьбі за здобуття собі монополії, або виключних симпатій серед тієї чи іншої частини нашої еміграції. У понятті одних соборність — це «соборне» підпорядкування всього українського життя волі й хворобливим амбіціям однієї групки. В інших — це знову таки «соборність» однієї земляцької групи, інакше кажучи, новий «п'ємонтизм», проти якого борються ці ж самі «соборники».

Називаючи нас «апологетами соборности навиворіт», «Українські Вісті» недавно підкреслювали конечну потребу «перейти нарешті від пустих деклямацій про соборність до дійсно соборницької політики». Але тут же вони зазначують, що ця соборницька політика має пов'язана «з природною орієнтацією на **головну силу** сучасного українства». Пам'ятаючи попередні реклямово-демагогічні залицяння «Українських Вістей» до «організованого Сходу», не тяжко встановити, що саме і кого саме треба розуміти під поняттям «головної сили». І тут раптом виявляється апологетизм «соборности навиворіт» «Українських Вістей». У розпалі боротьби за соборність «Українські Вісті» не зауважили, як перейшли межу здорового національного інтересу й опинилися в другій крайности, не менш небезпечній, ніж перша крайність апологетів галицького «п'ємонту» і вузької загумінкової, групової нетерпимости «революціонерів» з Львівського Академічного Дому.

Хай нас не зрозуміють зле читачі. Ми завжди підкреслювали й підкреслюємо, що **український визвольний рух мусить у першу чергу орієнтуватися на український материк**, а не тільки на його периферії. Від належної мобілізації **всіх сил** України, а в першу чергу її центральних частин залежатиме успіх чи неуспіх нашої визвольної боротьби. Саме тому у 1941 р., коли деякі наші загумінкові «соборники» будували у Львові «державу», ОУН кинула всі свої кращі сили до Києва, щоб там, у першу чергу там мобілізувати українські сили до боротьби за нашу **всеукраїнську державність**. І там вони чином і власною кров'ю засвідчили свою справжню соборність. Зрештою, вже і тут на еміграції після 1945 р. українські націоналісти були першими, що виступали проти групової загумінковости й нетерпимости таборових «революціонерів», та за включення **всіх** здорових, творчих сил нашої еміграції, особливо нової еміграції і, в першу чергу, — наддніпрянців до **єдиного** визвольного фронту.

Наголошуючи, вагу і значення центральних земель для нашої визвольної боротьби, ми проте вважаємо, що **головною силою в цій боротьбі** була й буде в першу чергу **Нація як ціліть, як сукупність** УКРАЇНЦІВ, **незалежно від їхнього територіяльного походження**, а не якийсь земляцький комплекс. І саме на таких українців, які не на словах, а наділі боротимуться не в ім'я «організованого Сходу» чи «галицького п'ємонту» ані теж в ім'я якоїсь партійної догми чи групової амбіції, а **в ім'я Соборної Суверенної України**, — і мусить орієнтуватися вся українська політика у теперішній стадії нашої боротьби.

В остаточній, вирішальній фазі нашої визвольної боротьби долю України вирішуватиме не та чи інша земляцька, територіяльна «головна сила», а лише **і виключно** всеукраїнська по своїй духовості, жертвенна і віддана нашій загально-національній справі армія (не тільки у значенні суто військовому) борців за вільну й незалежну Українську державу. Саме за вирощення й сформування такої армії і бореться український націоналістичний рух.

США очолять визвольну боротьбу світу

Після проголошення тексту Атлянтійського пакту міністерство закордонних справ США видало Білу книгу, в якій докладно з'ясовує мету і завдання цього пакту. В цій книзі міністерство застерігає советських провідників перед недоцінюванням матеріяльної і моральної сили західніх демократій. Одночасно воно з'ясовує громадянам США, чому саме необхідним є такий пакт. **Теперішня слабість західньої Европи,** — говориться в Білій книзі, — **створює для агресора «золоті можливости».** Тому-то всі учасники пакту і мусять негайно поліпшити і прискорити свої заходи у справі оборони. Безпека США може бути гарантована лише до того часу, доки Европа не перебуває у руках агресора. **Теперішне становище у світі мало чим відрізняється від становища напередодні другої світової війни.** Як тоді Німеччина, так нині **Советський Союз мріє про панування над світом.** Коли б в 1939 р. вільні народи були одностайно і рішучо виступили проти німецьких плянів, то, може, і не дійшло до другої світової війни.

Створення Атлянтійського пакту, — говориться далі в книзі, — було викликано самою ж поведінкою СССР, який він у ОН політику обструкції й систематично порушував основні засади хартії ОН. У книзі стверджується далі, що справи приєднання Еспанії та Німеччини до Атлянтійського пакту покищо є неактуальні.

Міністри закордонних справ США, Великобританії, Франції й інших учасників Атлянтійського пакту, виступаючи з промовами з нагоди проголошення тексту пакту, підкреслювали однозгідно його оборонний характер.

Міністр **Ейчісон сказав, що, хоч Іран, Туреччина й Грецію і не належать до пакту, але західні держави допомагатимуть їм. На випадок загрози для безпеки в районі Атлянтійського океану США будуть готові вислати свої збройні сили для встановлення цієї безпеки. «Наша політика»,** — говорив Ейчісон, — **полягає в тому, щоб допомагати вільним народам зберегти їхню цілість і суверенність, і то не тільки в західній Европі або на американському континенті, але також всюди там, де ми можемо дати цю допомогу.»**

Міністр **Бевін** у своїй промові **висловив надію на те, що прийде час, коли Атлянтійський пакт охопить весь світ.** Французький міністр закордонних справ Шуман вказав на те, що західні держави не виступали проти творення оборонних союзів в межах Советського блоку і тому теж СССР не має підстав виступати проти Атлянтійського оборонного союзу. Бельгійський міністр Спаак підкреслив велике значення того факту що **США вперше в історії так рішуче висловили свою готовість захищати Европу.**

ГРОМАДСЬКІСТЬ ЗАХІДНІХ КРАЇН ОДНОДУШНО ПІДТРИМУЄ ПАКТ

Коментарі преси західньо-европейських країн і США виразно показують, що вся громадськість цих країн, за винятком лише комуністів, майже без застережень підтримує пакт. Підкреслюючи його оборонний характер, **преса одночасно підкреслює, що він є цілком виразно спрямований проти советських агресивних плянів.** Часопис «Геральд Трібюн» пише: «Держава, яка шанує права свого сусіда, не має чого боятися пакту; лише та держава, у якої сумління не чисте, може добачити в пакті якусь загрозу для себе.»

Важливим фактом **скріплення Атлянтійського пакту є заява обидвох найбільших професійних спілок США** — Американської Федерації Праці та Об'єднання промислових робітників **про повну підтримку американським робітництвом запропонованого пакту.** Федерація Праці звернулася з закликом до сенату ратифікувати пакт бо історія показала, що найкращим засобом, щоб запобігти агресії є вчасне відбиття напасника.

Президент Трумен вимагає від сенату США якнайскорше ратифікувати Атлянтійський пакт. Одночасно він доручив спеціяльній комісії підготовити пляни щодо забезпечення европейських країн американською зброєю.

4 квітня має бути у Вашінґтоні підписаний текст пакту міністрами закордонних справ держав, які входять до пакту. Після цього пакт мусить бути ще затверджений парляментами цих держав. На підставі вже нинішніх голосів **треба сподіватися, що парляменти ратифікують цей пакт і він стане зобов'язуючим.**

Італійський парлямент переважаючою більшістю голосів схвалив резолюцію про приєднання Італії до Атлянтійського пакту й італійський міністр закордонних справ граф Сфорца вже у перших днях квітня вестиме в цій справі переговори у Вашінґтоні.

З інших европейських країн які були запрошені до участи в пакті, покищо тільки Португалія не має ще остаточного рішення. Підчас обговорювання справи приєднання Португалії до Атлянтійського пакту еспанський амбасадор у Португалії відвідав португальського міністра закордонних справ і передав йому застереження Еспанії щодо участи Португалії в пакті. Еспанія, засадничо, не має жадних заперечень проти Атлянтійського пакту, але вона вважає, що Португалія й Еспанія, які зв'язані взаємною союзною угодою, повинні приєднатися до пакту, як цілість. Тому Еспанія і просить Португалію розпочати у Вашінґтоні заходи в справі допущення і Еспанії до пакту. З Мадриду повідомляють, що на випадок, коли б Португалія самостійно приєналася до пакту, Еспанія зірве з нею союзну угоду. Саме це і стримує Португалію від приєднання до Атлянтійського пакту.

РОЗБУДОВА ВІЙСЬКОВОЇ СИЛИ АТЛЯНТІЙСЬКОГО ПАКТУ

У Лондоні вважають що хоч саме підписання Атлянтійського пакту і матиме велике моральне значення, але для повного **здійснення мети пакту конечно необхідна пріспішена розбудова збройних сил учасників пакту.** Вандита, —говорять у Лондоні, — який має намір вломитися до якогось будинку, не лякає сам факт того, що господар будинку домовився із своїми сусідами про допомогу на випадок нападу, а лише те, що господар чекає на нього зі зброєю в руках. Тому й **західньо-европейські держави, що безпосередньо загрожені советською агресією, мусять бути якнайскорше та якнайкраще забезпечні озброєнням,** щоб відбити цю агресію.

Головні зобов'язання у фінансуванні озброєнь держав Атлянтійського пакту, беруть на себе США. За проектом, що його американський уряд передає на затвердження сенатові, **США мають призначити в цьому році на фонд військової допомоги Европі до 2 млрд. дол.** Саме постачання озброєння буде відповідно розподілене між окремими країнами. США дадуть европейським країнам артилерію і танки, Великобританія має забезпечити їх літаками, а Франція і держави Бенелюксу продукуватимуть для них легку зброю.

Як повідомляє ЮП. **після підписання Атлянтійського пакту має бути створена атлянтійська рада, яка,** у свою чергу, **створить Раду Оборони.** На чолі спільного військового штабу буде стояти американський генерал. Атлянтійська Рада Оборони повинна розробити пляни оборони західньої Европи здовж лінії Райну.

СПІВВІДНОШЕННЯ СИЛ

Агентство «Ройтер» стверджує на підставі архіву ОН, що **комбіновані сили держав Атлянтійського Союзу перевищують сили Советського бльоку.** Атлянтійський блок має на 15% більше робочої сили, утричі більшу продукційну спроможність сталі й у 8 разів більшу кількість нафти, майже в 34 рази більше морського тонажу, в 30 разів більше вантажних автомобілів, ніж Советський блок. Тільки у ділянці величини армій Советський блок перевищує Атлянтійський. Армії Советського бльоку мають 5 200 000 чол. проти 4 150 000 чол. в арміях держав Атлянтійського бльоку. Зрештою, дані про військові сили не є точні, бо кожна держава зберігає їх у таємниці. **На рахунок переваг Атлянтійського бльоку треба ще вписати наявність атомових бомб і найсучаснішої авіяції у США.**

Іран і Фінляндія під безпосередною загрозою

У Вашінґтоні сподіваються, що крім пропаґандивної кампанії, яка вже ведеться, **Советський Союз виступатиме гостро проти Атлянтійського пакту на черговій сесії ОН,** яка розпочнеться напочатку квітня у Нью-Йорку. Призначення саме Громико головою советської делеґації на цій сесії світова преса розцінює, як підтвердження цих припущень.

Західні кола не більші побоювання висловлюють щодо **чинної** советської реакції на створення Атлянтійського пакту. **Вважають, що СССР намагатиметься цілковито опанувати Фінляндію та Іран.**

У Фінляндії тепер значно посилився комуністичний наступ. Як повідомив генеральний секретар фінської соціял-демократичної партії, Лескінен, комуністи готують на квітень широку страйкову акцію у найважливіших галузях фінської промисловости. Треба от-от сподіватися великого страйку в металюргійній промисловості.

Припущення щодо можливости советської акції проти Фінляндії підкреслюють також гострі виступи советської преси проти фінськоог уряду. «Ленінградская Правда» недавно виразно виступила з закидами, що фінський уряд порушує зумовлені в мирній угоді зобов'язання супроти СССР. Він, мовляв, дозволяє таємне озброєння й військовий вишкіл у країні. Крім цього твердить газета, ставлення фінського уряду до СССР з кожним днем стає під впливами «заморської реакції» щораз більш вороже.

Фінський посол у Вашінґтоні провадив таємні наради в американському міністерстві закордонних справ. Однак, на думку вашінґтонського кореспондента часопису «Дітат», **якщо б советські війська увійшли до Фінляндії, США могли б протестувати проти цього тільки дипломатичним шляхом. Єдине, що вони дозволили б, це створення у США фінського екзильного уряду.**

США НЕ ДОПУСТЯТЬ ДО ОКУПАЦІЇ ІРАНУ

Не в меншій мірі, ніж Фінляндія, загрожений і Іран. Вже кілька тижнів у Вашінґтоні говорять про те, що **цієї весни Іран може стати вогнищем міжнародньої кризи, яка навіть може довести до збройного конфлікту між СССР і США.**

Несподівані відвідини іранським амбасадором міністра закордонних справ США Ейчісона підсилюють таке переконання. Амбасадор інформував Ейчісона про те, що за останній час советський натиск на Іран особливо посилився.

Для можливої військової інтервенції до Ірану СССР може покликатися на підписану 1921 р. між ним й Іраном угоду, згідно з якою СССР має право вислати свої війська до Ірану, якщо б існувала небезпека, що Іран може стати військовою базою іншої держави. А тому й не дивно, що вже тепер советська пропаганда постійно підкреслює те, що, мовляв, США перетворюють Іран на свою військову базу проти СССР, а советське радіо навіть погрожує, що СССР примушений буде діяти згідно з угодою 1921 року.

На думку кореспондента «Ді Тат», **США не допустять до того, щоб совети опанували Іран. Доказом цього є велика військова допомога, яку останній час Іран дістає від США.**

США припинять допомогу Китаєві!

Голова сенатської комісії США у справах закордонної політики Т. Коннеллі **повідомив** представників преси, **що його комісія голосуватиме проти дальшої грошевої допомоги США Китаєві й подасть пропозицію,** щоб 58 млн. дол., **які передбачені та затверджені вже на допомогу Китаєві в цьому році, передати на інші цілі.**

Цю заяву Коннеллі зробив після того, як стало відомим, що **міністром закордонних справ у новому китайському уряді призначили дотеперішнього китайського амбасадора у Москві Фу Пінг-Чанг-а, відомого своїми совєтофільськими тенденціями.**

Китайський парлямент доручив новому прем'єрові, ген. Го Джінг-Чін-ові прискорити мирні переговори з комуністами. Комуністичне радіо повідомило цими днями, що мирні переговори розпочнуться «дуже скоро». У колах теперішнього китайського уряду спостерігаються щораз виразніші заходи проти правих китайських груп. Підчас недавнього засідання парляменту знову висували домагання, щоб Чанг-Кай-Шек повністю припинив свою політичну діяльність і виїхав з Китаю.

Тимчасом **комуністи підтягають щораз більші сили до Янг-Тсе-Кіянг-у готуючись до переходу ріки.** За теперішнього співвідношення сил на фронті тяжко сподіватися, щоб, коли розпочнеться комуністична офензива, національним військам пощастило б устояти на лінії оборони вздовж Янг-Тсе-Кіянг-у й оборонити Нанкін. Лише в районі Нанкіну комуністи мають 4 армії, готові до наступу, а на всьому відтинку ріки стоїть лише 3 національні армії — проти 17 комуністичних. Комуністи безперервно підводять з Манджурії нові сили.

Ю. М.

Хто кого підтримує в Китаї?

Підписання Атлянтійського пакту і події в Східній Європі відвернули головну увагу західній преси від подій у Китаї.

У пересічного читача створюється враження, що «в Китаї немає нічого нового». Справді, зовні, там за останніх кілька тижнів не відбулося якихось надто великих змін, якщо не враховувати зміни китайського національного уряду. Поза тим комуністичні війська і далі стоять перед Нанкіном, а заходи в справі заключення миру не посунулися ні кроку вперед.

Однак, **за китайськими кулісами відбувається тепер далеко складніша гра, яка може мати важливе значення для майбутности Китаю, а то й усієї Азії.** Як і кожна політично-дипломатична гра, це є гра в покера, в якій вирішують успіх поруч сили карт, також і сильніші нерви та здібність перехитрити свого противника.

У всіх дотеперішніх міркуваннях на тему Китаю мало хто звернув увагу на дуже своєрідний, виключний, цікавий, може найцікавіший момент: **советська преса дуже мало присвячує уваги подіям у Китаї.** Величезні, справді колосальні перемоги китайських комуністів советська преса трактує майже нарівні з досить і досить сумнівними «перемогами» грецьких повстанців. При тому не менш характерним є те, що **ім'я провідника китайських комуністів Мао-Тсе-Тунґа і советська преса, і преса советських сателітних країн намагаються промовчувати,** а всі заслуги в комуністичних перемогах у Китаї приписувати тільки китайському абстрактному «демократичному урядові, очоленому комуністами».

Такий **«бойкот« Мао Тсе-Тунґа Коміфформом не є випадковим явищем. І** чи не мають певної рації ті, хто твердить, що **Мао Тсе-Тунґ є кандидатом на другого Тіто, а тому Москва й не хоче йому робити передчасної реклями?**

Щоправда, Мао Тсе-Тунґ постійно декларує свою вірність ідеям марксизму-ленінізму, але ж це саме виявляє та підкреслює також і Тіто. Мао, подібно Тіто, хоче спертися у своїй політиці на селянство, тобто на «власницькі» елементи, а це йде в розріз з генеральною лінією Москви. Москва свідома того, що селянство ніколи не стане надійною і твердою опорою більшевизму і тому вона свою головну, вирішальну ставку робить на пролетаріят, намагаючись за всяку ціну спролетаризувати й селянство в новоприєднаних країнах.

Московський політрук у головній китайській комуністичній квартирі, Лі-Лі Сан, недавно висловився на зборах комуністичних генералів: **«Є в Азії товариші, які не йдуть за чистою наукою. Мусимо за всяку ціну не допустити до поширення в Азії національного комунізму. Ми не можемо терпіти тут ніякого Тіто».**

Лі-Лі Сан не назвав імені того «азійського Тіто», але, коли взяти до уваги тихий бойкот Мао Коміфформом, то не тяжко зробити висновок, що саме його і мав на увазі Лі.

Звичайно, можна було б створити гіпотезу, що Москва, мовляв, підступно вдягає Мао в уніформу Тіто, щоб не мобілізувати проти нього Заходу і дати йому вільніцу руку до опанування Китаю. Така можливість не виключена, бо ж поки що ми не чули ще про формальне зірвання добрих відносин між Мао та Москвою, і Лі-Лі Сан все ще сидить біля Мао. Та й самому Мао покищо було б невигідно загострювати відносини з Москвою, яка як-не-як творить його запілля. А крім того — і це може бути найважливішим аргументом — не тільки постаралася обставити його своїми людьми, але вже навіть і вислала одну свою дивізію до Манджурії, не на допомогу Мао, а так, «на всякий випадок». **Конфлікт між Мао та Москвою означав би громадянську війну між самими комуністами, а тим самим і їхню ліквідацію, чого не бажають ані Мао, ані Москва.** Тому, якщо навіть Мао і є справді «азійським Тіто», то, з одного боку, він сам це прихов'є, а Москва, з другого, — тимчасово це промовчує і також чекає.

Все це до деякої міри пояснює і таке, на перший погляд, зовсім незрозуміле ставлення США до Мао. Переконавшися у бездарності національного уряду, який не зумів дати собі раду з комуністами, **США,** як виходить з усієї їхньої дотеперішньої поведінки, **вирішили поставити частину своєї ставки й на «азійського Тіто», щоб підпорядкувати його собі й довести до примирення між ним і демократами з кіл національного китайського уряду.** Ці заходи дотепер ще не дали наслідків. З одного боку, Мао не може піти на великі компроміси національному урядові, побоюючись опозиції у власному таборі, а разом із тим бажаючи закріпити якнайбільше свої позиції в Китаї. З другого боку, дальший наступ на південь є для нього нині ще надто ризикований, бо ж треба закріпитися і впорядкувати здобуту на протязі останніх кількох місяців велетенську територію з 200 мільйонами населення.

У той час, як США кокетують з комуністом Мао, відбувається не менш несподіване зацікавлення між Москвою й... національним китайським урядом. Не відомо від кого походить ініціятива, але в лютому ц. р. ген. Чаґ Чі-Чунґ за дорученням національного уряду поїхав до столиці китайської провінції Сінк'янґу, Ірмучі, для переговорів там з советськими представниками у справі передання Советському Союзові на 50 років важливих господарських монополій у цій провінції.

Поминаючи велике господарське значення Сікн'янґу для СССР (Сіянк'янґ продукує вовну, бавовну, худобу, нафту, оливо, вольфрам, живе срібло і, правдоподібно, багатий також на уран), опанування Сінк'янґу Москвою матиме для неї ще далеко більше політично-стратегічне значення. Воно не тільки доповнює прогалину в оборонно-стратегічній лінії СССР на Далекому Сході, але, що найголовніше, — **створює Москві безпосередній доступ до Тібету й Індії.** А чи ж не дарма міністерство оборони СССР видало тепер переклад книги англійського генерала Г. Руан-Робінсона «Війна в джунглях», при чому рецензент книги підполковник Степанов писав у журналі «Красная Звезда» (24. 12. 48.), що зазнайомлення з цим «курсом війни в джунглях» буде дуже корисне для советського військового читача.

У планах пізнішого захоплення Індії мирне опанування Сінк'янґу є приманливою перспективою для Москви. Во ж ні в кого не може бути сумніву, що т. зв. господарські концесії для СССР у Сінк'янґу означатимуть вже у найближчому майбутньому створення «незалежної» «народньої республіки» Сіянк'янґу, на зразок Зовнішньої Монголії. Тим більше, Сіянк'янґ, заселений не китайцями, а туркменами, вже й тепер поєднаний з Китаєм тільки досить слабими зв'язками, а в господарському відношенню дуже тяжіє до СССР та його туркестансько-сибірської залізничої магістралі.

Якщо вже дійшло, або дійде до підписання советсько-китайської угоди у справі Сіянк'янґу, то це буде доказом того, що **національний китайський уряд вирішив за ціну Сіянк'янґу купити советську невтральність у війні з Мао.**

Водночас, це буде доказом гнучкости й практичности советської дипломатії, яка воліє мати сіянк'янґського горобця в руках, ніж непевну тітовсько-китайську синицю в небі. Зрештою, навіть і тоді совєти нічого в Китаї не втрачають. У найгіршому випадку Китай, чи то опанований через Тіто-Мао Тсе-Тунґа (якщо він справді виявить себе, як Тіто), чи теж поділений між комуністами і демократами, залишиться пасивним глядачем у той час, як советські війська маршуватимуть на Індію й висаджуватимуть десанти в Індо-Китаї. **Бо треба дуже сумніватися, щоб у теперішній грі американському грачеві вдалося повністю притягти «азійського Тіто» — Мао Тсе-Тунґа до американського блоку.** Переможцем у китайському покері можуть бути США і Захід тільки коли, коли китайські комуністи — і Мао Тсе-Тунґ і Лі-Лі Сан — будуть розбиті й примушені тікати далеко поза межі Китаю.

ВОЄННІ ГОТУВАННЯ В ПОЛЬЩІ

«Час» повідомляє на підставі приватних інформацій, що в Польщі панує справжнє **приспішене готування до війни.** І харчові продукти, і фабричні вироби з крамниць майже цілком зникли. Військова влада поспішно реєструє всіх чоловіків від 17 до 55 років. Серед населення панує атмосфера неспокою і очікування.

УЩІЛЬНЕННЯ ЗАЛІЗНОЇ ЗАСЛОНИ

Чехословацька влада замкнула всі автомобільні шляхи на захід. Відкритим залишається лише один другорядний шлях між Чехословаччиною і Баварією біля кордонного переходу Фольмава. Уряд пояснює це своє рішення «технічними причинами». Однак, не дивлячись на ці «технічні причини» між Чехословаччиною й іншими комуністичними країнами та советською зоною Австрії всі дотеперішні кордонні шляхові переходи залишаються і далі відкритими.

СИСТЕМА РАБСТВА

Орган чехословацьких професійних спілок «Праце» повідомив про **примусове переведення понад 60 тис. службовців цивільної адміністрації на працю у промисловості.** Цей декрет має чинність не тільки на чоловіків, але й на жінок.

У Празі відбувся черговий суд над кількома старшинами чехословацької армії. Головного обвинуваченого, полк. Майвалда засуджено до 9 років каторжних робіт за зраду військових таємниць і перекованння зброї «з терористичними цілями».

За повідомленням празької преси **з чехословацьких університетів звільнено** під час політичної «чистки» **8 370 студентів.**

Чехословацький прем'єр Запотоцький, намагаючись виправдати катастрофічне погіршення економічного стану в країні, у довгій промові примушений був стверднти, що **в Чехословаччині є забагато свіжоспечених комуністів, які дуже багато говорять, а нічого не роблять.**

Видко, що Чехословаччина навіть у деталях наслідує практику Москви.

*

● Мадярський парлямент схвалив новий виборчий закон, за яким **всі особи, які від 1946 р. були заарештовані з політичних причин, будуть позбавлені виборчого права.** Вибори організуватиме надалі тільки комуністичний «Народний Фронт», який і вирішуватиме те, які саме партії матимуть право брати участь у виборах.

● Румунська влада заборонила діяльність жидівської допомогової організації, викладання в жидівських школах у старогебрейській мові та діяльність інструкторів Ізаеля, які підготовляли жидів до еміґрації.

Читайте «ПРОМІНЬ»

ВІСТКИ ЗІ СВІТУ

● Як повідомив міністр закордонних справ Швайцарії, **СССР й інші держави советського бльоку не дали відповіді на запрошення до участи в нарадах міжнародньої конференції в справі поширення Женевської Конвенції.** Конференція має на меті встановити нові охоронні заходи для цивільного населення, поранених та полонених на випадок нової війни.

● **Голяндія запропонувала** двом своїм колоніям у Південній Америці—**Суринамові** (Нідерляндська Ґвіяна) **та Кюрасао** політичну автономію. Острів **Кюрасао** (біля берегів Венесуели) має величезні і найновіші нафтові рафінерії, що переробляють мільйони тон венесуельської нафти. Підчас останньої війни він був основною базою для постачання Англії нафтою. Сурінам, крім великої тропічної сільсько-господарської продукції, має світове значення, як постачальник бокситів (сировини для алюмінієвої промисловости).

● **Між СССР і північною Кореєю підписано** договір про широку господарську і культурну співпрацю. СССР зобов'язався підтримувати Корею «у технічних ділянках».

● **Уряд США відмовився видати візи** для британських, французьких та італійських **комуністів, які мали прибути до Нью-Йорку** на організовану комуністами **т. зв. Світову конференцію миру.** Советський бльок відрядив на цю «конференцію» 23 представників.

● **Головнокомандувач французької армії,** ген. Ревер відвідав США, де **мав наради з американським генеральним штабом.**

● **В Австралії відбудеться суд над провідником австралійських комуністів,** що його обвинувачують у державній зраді. Як відомо, він заявив, що австралійські комуністи допомагатимуть армії СССР.

● Советська окупаційна влада в Австрії заборонила дальше постачання австрійської нафти до Югославії.

● **У советській зоні Німеччини щораз сильніше розгортає свою діяльність т. зв. незалежна комуністична партія,** яка виступає проти московсько-большевицького імперіялізму. Советська влада визначила нагороду у 10 тис. марок за зловлення провідника цієї партії.

● На острові Чею, який належить до південної Кореї вибухло **комуністичне повстання.** Корейські урядові війська захопили багато советських кулеметів та зловили вишколених у Москві провідників повстання.

● США передали Туреччині два великі військові кораблі.

● За повідомленнями штабу американської військової фльоти, 7 березня відбулися маневри цієї фльоти, які довели можливість переводити з літаконосців атомові бомбардування на далеку віддаль.

● Американське радіо розпочало передавати свою програму **«Голос Америки» у перській мові** (обіцяного віддавна радіопередавання в українській мові ще й дотепер не організовано).

● **Великобританія збільшила свою грошеву допомогу трансйорданській армії,** яка, як заявив речник британського уряду, є найкращою армією на Середньому Сході.

● **Міністерство закордонних справ Мехіко заявило про готовість цієї держави приєднатися до Атлянтійського пакту.**

● У своєму місячному звіті ген. Клей ствердив **посилення неонаціоналістичного** — антиамериканського й антисемітського **руху в Німеччині.**

● **До Німеччини прибули нові ескадри американських військових літаків.**

● Американський посол у Стокгольмі заявив, що **на випадок війни в Европі «немає сумніву, на чийому боці будуть симпатії Швеції.** «Однак він висловив сумнів, чи Швеція приєднається до Атлянтійського союзу.

● **Шведський уряд відкинув другу советську ноту,** проти «переслідування» втікачів — советських громадян у Швеції.

● Американське військове управління у Німеччині відкинуло складений німцями проект закону про відшкодування для політично-расово та релігійно переслідуваних, бо в ньому не було узгляднено відшкодувань для переслідуваних у гітлерівській Німеччині чужинців — ДП.

Суд над комуністами в США

У Нью-Йорку розпочався 21 березня процес проти 11 провідників комуністичної партії США, яких обвинувачують у змові, що мала на меті насильне скинення уряду США.

Представник прокуратури Д. Мек Ґогі у своїй промові підкреслив, що цілі комунізму можуть бути досягнені лише революційним шляхом, і тому 11 обвинувачених готували американських комуністів до знищення всього урядового апарату США.

Одночасно до **Конґресу США внесено два проекти законів, згідно з якими будь-яка комуністична діяльність має надалі розцінюватися, як державна зрада.** У минулому році Конґрес відкинув подібний проект закону, з уваги на деякі його правні недоліки. Тому внескодавець, сенатор Мундт, вносячи цього року ще раз цей проект, узгляднив на цей раз всі його колишні юридичні хиби. Другий подібний проект вніс демократичний сенатор Ферґюсон. Можна сподіватися, що обидва проекти будуть поєднані в один. Щоправда, в обох цих проектах немає мови про явну заборону комуністичної діяльности, але **передбачається цілий ряд обмежень для комуністів,** зокрема судове слідство, проти них, якщо державний прокурор вважатиме, що їхня діяльність є «практичною діяльністю з метою створення советської держави.»

Деякі штати та інституції, не чекаючи на антикомуністичне законодавство Вашінґтону, **запровадили вже в себе цілий ряд антикомуністичних заходів.** Так, наприклад, парлямент штату Нью-Йорк ухвалив закон, який забороняє комуністам посідати державні й вчительські посади.

Комуністична партія США переживає тепер кризу. Від 1945 р. кількість її членів зменшилася з 80 тис. до 60 тис. чол. Комуністи втратили також свої командні пости у професійних спілках.

Концентрація югославських військ у Македонії

Хоч у Лондоні й висловлюють побоювання, що Москва, бажаючи закріпити свої позиції проти західнього бльоку, намагатиметься щонайскорше рішуче здушити опозицію Тіто, то, однак, у **Белграді,** як твердить кореспондент часопису «Ді Нойе Цайтунґ», **не сподіваються скорого безпосереднього військового виступу СССР проти Югославії.** Там легковажать вістки про зосередження советських військ на югославських кордонах.

Значно поважнішою югославський уряд вважає небезпеку відірвання Македонії від Югославії. За останній час **Тіто перевів ряд змін в уряді федеративної Македонської республіки, а також і ряд арештів** серед членів підпільної македонської протиюґославської організації, яка, перебуваючи у контакті з болгарськими чинниками та советськими офіцерами, мала на меті організувати збройне повстання проти Югославії. Югославська поліція викрила багато таємних сплепів зброї.

Поруч із цими поліційними заходами, **югославський уряд застосував і військові заходи,** щоб не допустити до заплянованого у Москві повстання в Македонії. **До Македонії переведено з Сербії та Хорватії нові військові дивізії,** так що, на думку закордонних військових кіл у Белграді, в Македонії зосереджено тепер понад 10 югославських дивізій.

Після чистки від ненадійних елементів, югославські армія й поліція є, на думку кореспондента «Ді Нойе Цайтунґ» надійною опорою Тіто. Проте, популярність Тіто в останній час зменшилася. Югославія живе в постійному стані непевности. Щоправда, можливости якогось внутрішнього антитіговського перевороту майже не існує. Це розуміє і Москва, а тому обмежується покищо тільки залякуванням, стягаючи свої війська на югославські кордони. Але немає ніякої певности, що ім'я Белграду знову не буде неорозривно пов'язане з початком нової світової війни.

ТЄЄМНІ ПЕРЕГОВОРИ ТІТО З ЗАХОДОМ?

Часопис «Джорнале ді Трієсте» повідомив, що **Тіто, перебуваючи 12 і 13 березня на острові Бріоні, зустрівся там з представниками західніх держав,** які прибули на цю зустріч у трьох моторових човнах.

Це, як твердить часопис, була вже третя зустріч Тіто з представниками західніх держав. Інші тріестські часописи «Воче Лібера» та «Ультіміссіме» також повідомляють про зустріч Тіто з західніми представниками на острові Буссі, недалеко Спліту.

На думку незалежного британського тижневика «Обсервер», **західні держави не могли б поставитися байдуже до можливого нападу - СССР на Югославію.** Хоч Захід може й не має ніяких особистих або політичних симпатій до Тіто, але його спротив кремлівській диктатурі міг би послужити за безпосередній поштовх до такого самого спротиву й інших підсовєтських держав. Тому в інтересах Заходу є те, щоб спротив Тіто не був зломаний. Захід мусить дати Югославії ту допомогу, якої вона потребуватиме, щоб встояти підчас сподіваного совєтського нападу.»

ЗАЯВА

В зв'язку з Загальними Зборами ЦПУЕ появилися в пресі голоси, в яких говориться про бльок політичних організацій ОУН(р), Союз Гетьманців Державників і УНДО на згаданих зборах. Як головний секретар Українського Національно-Демократичного Об'єднання подаю до відома, що справою виборів на 1-ій сесії Головної Ради ЦПУЕ в днях 4—7 III. ц. р. Президія УНДО ані перед сесією, ані в часі сесії не занималася, ніякої тактики для своїх членів на ті збори не визначувала та ніякого бльоку з іншими політичними організаціями не заключувала. Ті члени партії, що у витворенні на зборах ситуації дали свою згоду на їх вибір до новообраних органів ЦПУЕ, зробили це на власну відповідальність та без апробати зі сторони Президії Партії.

Мюнхен, 23. XII. 1949 р.

Д-р Л. Макарушка,
Головний Секретар УНДО.

ВІСТІ З УКРАЇНИ

«УКРАЇНСЬКІ» «БЕЗРОДНІ КОСМОПОЛІТИ»

Хвиля ліквідації «безродних космополітів» у літературі й мистецтві охопила весь Советський Союз, у тому числі й Україну.

У Києві 4 березня пленум правління Спілки письменників України, на якому засуджено ряд «безродних космополітів», які, як заявив заступник голови Спілки, Л. Дмитренко, «спричинили велику шкоду мистецтву й літературі українського народу». Між засудженими театральними критиками є «прихвосні» засудженого у Москві критика Борщаговського, Гозеннуд, Стиранкевич, Я. Ган, М. Шелюбський, Ю. Мартич (Київ), Г. Гельдфандбайн, В. Морський, Л. Юхвид, Л. Жаданов (Харків), А. Грін (Одеса), М. Грінштун (Львів), І. Пустинський, М. Штейн (Дніпропетровськ).

«Гововарем космополітів в апараті Українського театрального товариства, — ствердив Дмитренко, — був Я. Бурлаченко. Вся його діяльність полягала в нападах на совєтську драматургію». Ділянку літературної критики в Україні очолювали «безродні космополіти, антипатріоти» І. Стебун, Л. Санов, Є. Адельгайм.

Дмитерко, як пише кореспондент «Правди», «піддав різкій критиці вірші Сави Голованівського, в яких байдужість до соціялістичної батьківщини зливається з погано замаскованими проявами буржуазного націоналізму». «Не вільний від поважних помилок і поет Леонід Первомайський», пише кореспондент.

На пленумі промовляв Тичина, який виступав проти такого космополітизму, який не любить свого народу. «Ми любимо нашу країну, ми любимо свободолюбний український нарід і сповнені гордістю, **бо він йде пліч-о-пліч з великим російським народом»**, говорив Тичина (справді поважна причина любити свій нарід! Іншої причини в СССР не вільно мати. — прим. Ред.) Поет Малишко ствердив, що «безродні космополіти» безпідставно критикували таких українських письменників, як Тичина, Гончар, Некрасов, Сосюра, Бажан, Рильський, і «обрехали» творчість Ю. Смолича.

На закінчення пленуму голова Спілки, Корнійчук вихвалював зріст українського мистецтва в «братніх» обіймах «великого російського народу». Головне завдання українських письменників — прославляти Советський Союз і партію Леніна-Сталіна.

Розглядаючи цю чергову чистку в «українській» літературі, треба відмітити цікавий факт: У той час, як у Москві судили критиків — «космополітів», саме за брак російського націоналізму, то в Україні й при цій чистці «космополітів» не забули ще раз вдарити по «буржуазному націоналізму».

ХТОСЬ СІЄ, А ХТОСЬ АГІТУЄ...

Останні повідомлення советської преси подають, що в усіх південних районах України, зокрема в Одеській області, на Кубані та в Криві, розпочалися масові роботи на полях. Одночасно пишуть про необхідність рішучого посилення агітаційно-пропагандивної роботи серед колгоспників.

ЧЕРГОВЕ ФАЛШУВАННЯ ШЕВЧЕНКА

Від 6 до 8 березня відбувалася в Києві наукова сесія Інституту української літератури, присвячена 135-ій вічниці з дня народження Т. Шевченка.

Після вступного слова орденоносного поета П. Тичини сесія заслухала кілька наукових доповідей. Центральне місце серед них належало доповіді члена Академії Наук України, А. Білецького — **«Шевченко та слов'янство»**. Зміст її був цілком співзвучним, сучасним директивам Кремля провідну та керівну ролю російського народу для інших слов'янських народів, у першу чергу для українського. Подібні тези знаходимо і в московській «Літературній газеті», яка намагається з усіх сил довести, мовляв, що, Шевченко був завжди щирим приятелем Москви та москалів, а всі його творчі досягнення пояснюються впливами на Шевченка його учителів — представників «неперевершеної російської поезії».

НА КОЖНОМУ КРОЦІ «ДОСЯГНЕННЯ»...

У дописі про будівництво в кубанських станицях («Правда», 14 березня ц. р.) спеціяльний кореспондент «Правди» пише з Кубані, що у кубанських станицях йде «величезне будівництво».

Про справжні розміри чергових «досягнень» цього «величезного будівництва» можна мати уявлення хоч би на підставі того, що кореспондент повідомляє, наприклад, як про певні досягнення, що «колгоспники артілі «Красная поляна», Куцівського району, **мають тепер** велике сховище для городини з басейном для засолювання огірків, помідорів та капусти», що «деякі колгоспи Мар'янського, Кримського та Павлівського районів мають тепер власні маслобойки, сироварки, пивниці...», що у деяких станицях (Пашківська, Київська, Кримська, Вареніківська, Анастасіївська) «намічають побудувати шкільні будинки» (вже й те, звичайно, «досягнення», що «намічають»!), а головне, що в станицях Кубані цього року **«буде забруковано 4 тисячі квадратових метрів станійних та хуторських вулиць».**

Кубань має кілька сотен населених пунктів (і серед них десятки з населенням в 10—15 і більше тис. чол.), отже не тяжко уявити — скільки саме **квадратових метрів** з цих ЧОТИРЬОХ ТИСЯЧ квадратових метрів припадатиме на кожну з «заможніх» станиць Кубані?

Так, скільки ж саме квадратових метрів дістане кожна кубанська станиця? Це дуже важливе питання для Кубані, бо тут за всі довгі роки совєтської влади, взагалі, вулиць не брукували. якщо не рахувати тих численних випадків, коли в роки 1-ої та 2-ої п'ятирічок у багатьох кубанських станицях (напр. у Архангельській), зриваючи динамітом церкви, використовували цю цеглу, щоб прокласти примітивні «тротуари», звичайно, в першу чергу біля будинків НКВД та партійних комітетів.

Отже, навіть ЧОТИРИ тисячі квадратових метрів брукованої площі вулиць Кубані є, безперечно, черговим «досягненням». Бо це ж Кубань, це не «Масква мая», для якої завжди знаходилися і відповідні суми, і відповідні матеріяли, не тільки для брукування вулиць, але й для побудови (за особистим наказом Сталіна) найдорожчого у світі метро імені Кагановича.

«ПУШКІН В УКРАЇНІ»

Київське радіо повідомило, що в Україні готують новий «історичний» фільм «Пушкін в Україні». Мають також незабаром видати окремий збірник «Вінок», до якого увійдуть ті поезії, які написали (за наказом червоної Москви) поети України «у честь» Пушкіна.

Композитори одержали наказ писати музику до текстів Пушкіна.

● Від 2 до 5 березня провадився в Києві **черговий пленум Центрального Комітету комуністичної партії України.** Основними питаннями [illegible] були поглиблення [illegible] дивних заходів серед населення, а також готування до весняної сівби.

● У видавництві «Радянський письменник» вийшов новий історичний роман П. Рибака «Переяславська рада». Роман написаний згідно з лінією партії про «відвічну й нерозривну дружбу» російського та українського народів.

● У зв'язку зі сторіччям твору карелофінського епосу «Калевалля», ця книга видана українською мовою.

● Наприкінці лютого відбувся XIV з'їзд комсомолу України. Перед комсомольцями поставлено завдання щодо підвищення норм виробки, боротьби з «залишками буржуазного націоналізму» та поглибленням марксистсько - ленінського навчання. Комсомольці «взяли» на себе ці зобов'язання та вислали привітання «найкращому другові совєтської молоді» Сталіну.

● За повідомленням секретаря вінницького обкому партії кореспондентові «Правди», у Вінницькій області зросла в минулому році кількість фізкультурних гуртків з 108 до 632. Це саме явище спостерігається і в інших областях України. Тому що в Совєтському Союзі й спорт перетворено з розваги на одну з ділянок політичного й військового готування молоді, то не диво, що саме тепер таку велику увагу звернено на розбудову фізкультурних гуртків.

На сторінках преси

«УКРАЇНСЬКА ТРИБУНА» СКАРЖИТЬСЯ

Аргентінський часопис **«Наш Клич»** (ч. 10), цитуючи нарікання «Української Трибуни» на те, що протягом трьох місяців проти неї «ведеться акція, що не перебирає в методах, дотримуючись несланної засади, що «мета освячує всі засоби», пише:

«Все це було б дуже гарно, коли б під тими скаргами на «насильства» та зворушливими закликами про співчуття і допомоту не стояв підпис п. Володимира П. Стахова, — того самого Стахова, що ще не так давно сам був найпалкішим прихильником застосовування насильства в українському суспільному житті і сам видавав різні «інструкції» щодо «шептаної пропаганди», яка привела свого часу не тільки до розбиття ОУН на дві ворожі мрупи, але навіть і до пролиття братньої крови видатних синів України, незломних борців за незалежну українську державу... Не можна дійти до визволення України шляхом морального розкладу...

Скорше тут потрібно — морального відродження».

РОЖЕВІ МРІЇ...

Гетьманський часопис **«Р а н о к»** (ч. 23) пише: **«Як видно з персонального складу новообраних керівних органів ЦПУЕ, відповідальність за долю ВСІЄЇ** (підкреслення наше — Ред.) **української еміграції в теперішні тяжкі напружені і важливі часи взяли на себе представники ОУНР, СГД, УНДО, і безпартійні».**

Відколи це ЦПУЕ стало установою, яка вирішує й відповідає «за долю всієї української еміграції? Розумісмо. Гетьманці, діставшись за допомогою бандерівців до ЦПУЕ, хочуть зробити з нього саме таку установу, заколисуючи себе думками, що, от мовляв, і ми вирішуємо тепер долю еміграції, та й то не тільки якоїсь її частини а Німеччині ,а ВСІЄЇ.

«Спіть, хлопці, спіть,
Про долю й РОЛЮ кращу сніть».

ДЕ ГОЛОСИ НАШИХ АВТОРИТЕТІВ?

В. Барагурра, розглядаючи в «Неділі» (ч. 168) методи терору й насильства, що їх застосовують деякі безвідповідальні групки в нашому житті, пише: **«Стривожена майбутнім свого народу здорова більшість українського громадянства на еміграції з тугою жде авторитетного голосу чільних, свідомих своєї відповідальности перед Богом, нацією і історією українських громадян, керівних наших чинників, а передусім обидвох наших Церков, що гостро, рішуче і сміливо засудив би тепер у внутрішньому житті нашої скитальщини».**

Свого часу, я зв'язку з випадком у Міттенвальді ми писали: «Час, нарешті, щоб на сторінках нашої преси з'явилися не дописи про всякі таборові скандальні історії (дуже сумне явище, що люди, не маючи до кого звернутися за допомогою, примушені звертатися за цією допомогою до преси!), а повідомлення наших громадських судів про покарання порушників нашого громадського правопорядку!»

На жаль, цього ми й до сьогодні не бачимо, а преса примушена, і далі бути єдиним суддею в цих справах.

Ю. АРТЮШЕНКО

Українська еміґрація і Карпатська Україна

II

Українські еміґранти принесли з собою на Закарпаття подих українських визвольних змагань. Повільно, несміливо, але й тут починає відроджуватися дух княжої доби, оживати пам'ять про князя Корятовича, що вивів предків закарпатців з Волині й оселив їх тут, та зростати національна свідомість...

У зв'язку з цим, **українська політична еміграція і поставила перед собою основну мету — створити нову, національно свідому інтеліґенцію, безпосередньо з широких народніх мас.** І, як засіб до цієї мети, вона обрала собі працю в культурно-освітній ділянці, зокрема у шкільництві та кооперації. Отже, перші почини у своїй національній роботі українська еміграція на Закарпатті зробила через школу, «Просвіту», пласт та кооперацію, і лише пізніше вона поширила її на всі інші галузі життя.

З-під селянських стріх ішли малі діти вже до української народньої школи, а з неї — до гімназії чи учительської семінарії.

На привезеному батьками кукурудзяному хлібі, живучи десь на піддашах будинків у передмістях Ужгороду, Хусту, Мукачева чи Берегова, українська молодь здобувала середню освіту й звідси ішла до вищих шкіл Праги чи Братислави. Це була вже молодь українська, не тільки за національністю, але й за національною свідомістю.

1929 року відбувся 1-ий з'їзд української молоді Закарпаття. Вже тоді ясно окреслилося на політичному обрії, що **нова українська провідна верства Закарпаття спирається на засади загально-українського поняття нашої державности та значення для України Закарпаття, як її невід'ємної складової частини.**

Українська молодь Закарпаття сприймала національну ідею так, як перші християни сприймали слово Боже, а саме — серцем і почуттям. І щойно пізніше в її свідомості пробуджувалася тверда, крицева, незламна воля служити всенаціонально-державній ідеї.

У свідомості української молоді виникала і міцніла ідея служіння Україні, своєму народові, як цілості, злютованій однією ідеєю самостійної соборної Української держави. Це був той основний грунт, на якому зростала нова українська інтеліґенція Закарпаття. Ця ідея знайшла майже одноду шний відгук і в широких масах дорослого населення Закарпаття: «Ми домагаємося, щоб наші представники не виступали в імені якогось там «посвояченого з чехами племені», —як це висловився чеський міністр, але в імені цілого 50-мільйонового українського народу, якщо ми є його членами...» — заявив селянин Д. на з'їзді Просвіти в Турі — Реметі.

Український нарід на Закарпатті перероджувався. Те, що спочатку було лише в серцях і думках одиниць, ставало тепер ідеєю загалу. Нарід скидав кайдани неволі, й можна було бути певним, що він вже не зробить так, як зробила колись ота рабиня, що втратила подаровану свободу, бо не була духово готовою сприйняти її. Нарід, який ще так недавно не знав, хто він є, виявляв швидке і потужне зростання національної свідомості. Як із залізної руди твориться сталь, так з національно аморфної маси населення Закарпаття почав викристалізовуватися український нарід, нація-криця, яка в полум'ї національного горіння усвідомлювала себе, свої історичні завдання. Відбувалося те, про що писала колись Леся Українка: «Коли я кричею зроблюсь на цім огні — скажіть: нова людина народилась»...

Закарпаття ставало, щоб виконати свою історичну місію — відкрити ворота Києву — столиці Української держави — в міжнародньо-політичний світ, у коло вільних народів. Закарпаття ставало свідоме цих своїх цілей і завдань, готове до боротьби і незламне.

III

1934 рік був новим етапом у житті Закарпаття. Бо саме тоді вперше українська молода інтеліґенція заявила про своє право на організаційне політичне життя. **У квітні 1934 р. на Закарпатті зорганізувався** (з осередком у Мукачеві) **Народовецький Союз.** Це вже не був якийсь там відділ чи т. зв. «одбочка» (філія) якоїсь чеської партії, а вияв власної самобутньої творчости українського Закарпаття. До проводу Народовецького Союзу входили представники учительства, студентства, урядництва, селянства й інших суспільних верств, які в ньому вбачали **всі** носія їхніх вимріяних ідеалів. Вже наприкінці того ж року Народовецький Союз перевів з'їзд української молоді, в якому брало участь кількаднадцять тисяч юнаків.

Пресовим органом Народовецького Союзу підчас готувань до цього з»їзду був часопис — «Народовець», що виходив, як додаток до журналу закарпатської студентської молоді — «Пробоєм» — у Празі. «Народовець» добре виконав всі покладені на нього завдання, але по виході трьох чисел припинив своє існування.

З'їзд української молоді в 1934 р. ще більше посилив темпи розвитку національного самоусвідомлення Закарпаття. У тодішньому загально-українському житті на Закарпатті особливо позитивну ролю відіграло наше учительство, зорганізоване в Учительську Громаду, яка тоді видавала свій власний орган «Учительський Голос».

У зв'язку зі значним зростанням українського національного руху, також з 1934 р. посилюються і переслідування його ворожими чинниками. У першу чергу ці переслідування на Закарпатті скеровуються проти української еміграції, яка вважала за свій національний обов'язок віддано служити своєму народові, його національним інтересам. Чеська влада виселила багатьох українських емігрантів поза кордони держави, а багатьом іншим доводилося, перебуваючи тут нелегально, мандрувати по Закарпаттю з місця на місце. Таких мандрівників українське населення Закарпаття радо приймало до себе, часто як домашніх учителів до своїх дітей. Треба ствердити, що саме найбільше таких піонерів національної праці на Закарпатті дав український Націоналістичний Рух і ОУН.

Вже відчувалося, що українське населення на Закарпатті національно визначилося й організаційно цілком унезалежнилося від чужих сил.

IV

Рівновага політичних сил у світі з кожним днем щораз більше захитувалася. Українська політична еміграція напружено очікувала подій. У нашій пресі на еміграції, зокрема в націоналістичній пресі, у статтях про міжнародній стан і наші позиції не раз писали, що в тій політичній грі, яка окреслювалася на обрізах світу, ми не маємо справжніх приятелів. Зокрема засуговувала уваги тоді стаття у паризькому «Українському Слові» про загрозливу небезпеку для України з боку німецького гітлеризму. Згодом її передрукувала також і львівська «Неділя». На цю тему з'явилося тоді чимало подібних статтей. До речі, автор цих рядків у 1938 році в своїй статті: «Напередодні подій» (у краківській «Новому Шляху») зазначив, що коли німці підуть зі своїми політичними концепціями в Україну, то їх чекає там повторення 1918 р. З наближенням подій почали все частіше з'являтися в українській пресі, зокрема в паризькому «Українському Слові», статті присвячені Закарпаттю.

Саме тоді Організація Українських Націоналістів, керуючись переконанням, що ОРІЄНТАЦІЯ НА ВЛАСНІ СИЛИ — ЦЕ ЄДИНИЙ НАШ ПОРЯТУНОК, вирішила звернути свою особливу увагу й свої сили на належне поставлення перед світом справи Закарпаття. Проблема Закарпаття, хоч і була лише частиною всієї української проблеми, проте вимагала окремої уваги, у зв'язку з тими подіями, що складалися на Заході, а зокрема на кордонах Чехословаччини. **Саме тут, на Закарпатті, поставала перша можливість вияву суверенної волі українського народу.**

V

Як і сподівалися, всі події прийшли з заходу... Перед Закарпаттям стояли тоді такі надзвичайно тяжкі завдання: 1. заствердити за собою власне ім'я, що його йому заперечували — ім'я Карпатської України; 2. зосередити в собі цілість всієї української проблеми і проголосити її перед цілим світом; 3. визначити дороговкази всьому українському народові в його дальших змаганнях за національні ідеали; 4. ствердити, що Карпатська Україна не є чужим, а є самобутнім українським твором, з власною волею, що не підлягає чужим впливам.

Нова українська провідна верства на Закарпатті була свідома того, що вона стоїть перед іспитом національної зрілости й великою відповідальністю перед прийдешніми поколіннями. Те, що увесь тягар боротьби на Закарпатті ляже саме на їхні плечі — на плечі української місцевої провідної верстви — було аж надто ясне. Бо коли б сталося інакше, — коли б, наприклад, на чолі змагань Карпатської України стали не місцеві українці, то наші вороги могли б це тільки використати проти нас бо й так були спроби з їхнього боку шкодити проти нас брехливу пропаганду, — мовляв це не є змагання українського Закарпаття а тільки представників українсько-еміграції на «Подкарпатской Русі».

Нова провідна верства Закарпаття з успіхом здала іспит — на мапах світу з'явилася Карпатська Україна, й світова преса заговорила про неї.

Українська політична еміграція стала для закарпатських українців запіллям, що

(Продовження на стор. 5)

М. Д.

Відокремлення від громадянства

(ПО З'ЇЗДІ ЦПУЕ.)

Незадовго перед ліквідацією українського табору ДП в Сомме-Касарнях в Авґсбурзі там відбувся — при малій зацікавленості широких кіл громадянства — з'їзд ЦПУЕ, якому припала неславна роля ліквідувати «діллінґенський дух згоди» української еміґрації в Німеччині. Після захоплення ЦПУЕ «блискучим відокремленням» українська допомогова централя опинилася в своїй останній, ліквідаційній стадії.

Неповажна підготовка нарад з'їзду (на це скаржився, наприклад, на пленумі речник контрольної комісії), грубе порушування керівництвом з'їзду в засадничих справах схваленого цим же з'їздом правильника ведення нарад і виборчого правильника, позбавлювання незалежних делеґатів їх, запевнених статутом, формальних делеґатських прав, методи конспіративного порозуміння на пленумі між комісією-маткою, керівництвом з'їзду і «штабом» з'їздової більшости, затуркування «меншости» лайками і криком (напр., вигуком кандидата на заступника голови ЦПУЕ — проф. І. Вовчука: **«а ми вміємо стріляти!»**) вперто, не зважаючи на кількакратно висловлюване різними делеґатами домагання оголосити перед вибором голови ЦПУЕ список **всієї** Управи, — затаювання на пленумі аж до останньої хвилини в голосуванні прізвищ (чи може псевдонімів?) деяких кандидатів, — це лише кілька рисок до характеристики самого з'їзду. Не дивно, що один з наших правничих авторитетів, довголітній парляментарист, заявив на пленумі, що він вперше в свойому житті брав участь в **такому** «з'їзді»...

НЕЗДОРОВІ ПІДВАЛИНИ ОРГАНІЗАЦІЇ

Про це вже писали в попередні роки і напередодні з'їзду (**«Промінь»**, ч. 9, 4. 3. 49.), пригадуючи деякі факти про початки ЦПУЕ в 1945 р. Побудування громадського ладу **виключно на випадкових людських збірнотах** у таборах УНРРА, а пізніше — ІРО, нерідке узалежнення громадського самоврядування і виборів у таборах (з таборовою радою включно) він адміністраційної практики урядовця ІРО (або його — українського — «мужа довір'я»), радикальне відсунення від участи в оформлюванні громадського ладу в ЦПУЕ професійних та станових організацій і непартійної більшости еміґрації, зрештою пристосування виборчих правильників до інтересів тих середовищ і чинників, які рішали в 1945 р. на з'їзді в Ашаффенбурзі та які «перемогли» в 1949 р. в Авґсбурзі, — це все привело до природнього завершення політичної лінії В. Мудрого, розпочатої ним і його співробітниками влітку 1945 р., апробованої в 1945—1949 рр. групою «блискучого відокремлесня», **лінії, для якої ЦПУЕ — лише засіб і один з етапів до тотального поширення своїх впливів серед української еміґрації у всьому світі.**

У 1945 р. були, в поспіху і серед запоморочення делеґатів, довгими звітами і нічними нарадами в Ашаффенбурзі покладені нездорові підвалини допомогової централі, що мала бути розбудована «згори» одностайно, аж до низових клітин (тобто в дусі колишнього «УЦК»), а не «знизу нагору» — шляхом порозуміння і співпраці сконсолідованих місцевих і обласних організацій. Проте, було б несправедливо обвинувачувати за це лише В. Мудрого та його групу, що стала до послуг «блискучому відокремленню».

В ім'я історичної правди треба пригадати кому слід, що **специфічна** «коаліція» в Ашаффенбурзі для створення ЦПУЕ стала можливою на практиці **аж до угоді** В. Мудрого з **тодішніми** речниками «нової еміґрації», зокрема з т. зв. «харківською групою». Це повинні були б пам'ятати і автори **«Позиції Союзу Земель Соборної України»**, які марно намагалися підчас з'їзду в Авґсбурзі скинути з себе співвідповідальність за безладдя в ЦПУЕ, поширюючи серед учасників з'їзду свою **небезпечну** летючку. Говорім ясно: власне т. зв. «харківська група» уможливила своєю згодою на «лінію В. Мудрого» той розвиток ЦПУЕ, який привів до «авґсбурзької коаліції» 1949 р. Тому хай не нарікає сьогодні «дама, що сама себе побила», і хай не спихає вона **свою** співвину за неподобства в ЦПУЕ на «західньо-українські кола ЦПУЕ» (в цикльостилевій летючці з березня 1949). Харківські адвокати повинні були б знати, що одним лише пригадуванням аритметичної величі «їхніх» **пасивних** мас і словесними деклярaціями **«з-поза плоту»** не прибуде правопорядку, ані не усунеться **дійсних кривд**...

НЕЗДІЙСНЕНА ГРОМАДСЬКА КОНСОЛІДАЦІЯ

Коли спокійно і об'єктивно аналізувати причини змарнування в ЦПУЕ «діллінґенського порозуміння», то мабуть ні один громадянин доброї волі не заперечить, що громадська консолідація не здійснилася по з'їзді в Діллінґені в 1947 р. головно наслідком двох причин: 1) змагання «блискучого відокремлення» до доведення проголошеної З Пеленським «70% більшости відокремленців» у таборах, а тому й трактуванням справи консолідації, **як тактичного маневру** («Переможною рукою» в «Часі», «Капітуляція в Діллінґені» і т. д.) та 2) малою діяльністю (а в дечому й бездіяльністю!) більшости членів «коаліційної» управи ЦПУЕ по Діллінґені, а також і пасивністю громадських (і особливо виборчих) прав. Отже, з одного боку, маневрування «відокремленців» до «зміни структури леґальними засобами» (виборами), як прозрадив на з'їзді в Авґсбурзі В. Блавацький, і в площині пляну щодо УНРади, а з другого боку, втома і розтіч широких кіл громадянства, зайнятих, головно, своїми злиднями і переселенчими справами.

ПІДГОТОВКА ПЕРЕВОРОТУ В ЦПУЕ

Коли одна частина керманичів відділів управи ЦПУЕ не спромоглася (в значній мірі через об'єктивні перешкоди) створити по Діллінґені (і особливо через пізнішу фінансову скруту в наслідок грошевої ре- **заходам «відокремленців»**, то організаційформи 1948 р.) **противаги деконсолідаційним** ний відділ ЦПУЕ на чолі з д-ром С. Галамаєм виявив особливу діяльність для підготовки зміни політично-громадської структури ЦПУЕ, зумівши приєднати до цієї акції і деяких професійних політиків з УНДО, а передусім голову ЦПУЕ В. Мудрого. Новий статут (включно з виборчим правильником) ЦПУЕ відкривав для «відокремленців» нові певні можливості. Запропонований В. Мудрим комісії-матці на з'їзді в Діллінґені, як член Центральної виборчої комісії **д-р Роман Слюзар** провадив пізніше в ролі голови ЦВК (у спілці з гетьманцем Лінгардтом, секретарем ЦВК) вибори так, що знехтувалася основа діллінґенського порозуміння — засада пропорційности. Голова НГС **д-р Т. Мацьків** став оборонцем заходів для зміни структури ЦПУЕ «леґальними засобами» і зовсім не дивно, що пізніше на з'їзді ЦПУЕ в Авґсбурзі він був ще в більшій мірі безкомпромісовим і нетолерантним супроти колеґи — правника (д-ра С. Витвицького) і делеґатів «меншости» (у справі деконспірації списку кандидатів до Управи), ніж, наприклад, проф. І. Вовчук — речник «відокремлемців»...

Справедливість вимагає визнати, що підготовка перевороту в ЦПУЕ була виконана на практиці в значній мірі діями не самих «відокремленців», а їхніх народньо-демократичних «поплентачів», без яких перші (у спілці з монархістами-гетьманцями) не відважилися б напевно на ліквідацію загально-громадської консолідації в ЦПУЕ.

Оформлену в Діллінґені Головну Раду ЦПУЕ повинен був, згідно з ст. 69 статуту ЦПУЕ, скликати голова ЦПУЕ В. Мудрий «найдальше до 6 місяців від дня ухвалення статуту». Проте, так не сталося ані за 12 місяців! Не відбулося від грудня 1947 р. ні одного засідання президії Головної Ради ЦПУЕ, хоч до голови її проф. Б. Андрієвського кількаразово ставили відповідне домагання. Д-р В. Комаринський, заступник голови Головної Ради з'ясував цю справу в офіційному листі до одного делеґата перед з'їздом в Авґсбурзі дослівно так: «Я звернувся до голови Ради п. проф. д-ра Андрієвського тричі письмово (через різні інтервали часу, починаючи з березня 1948) вимагаючи від нього скликання президії Ради. Крім того говорив з ним про це ще двічі усно... На мої листи не отримав я взагалі відповіди. Підчас розмов проф. д-р Андрієвський заявив мені, що устійнить ту справу з головою ЦПУЕ п. В. Мудрим та скличе президію. Крім того я ніколи не отримував запрошення на президію ані ніякого вияснення, чому ні президія, ні Рада всупереч постановам Діллінґенського з'їзду не були скликані».

Тепер — по з'їзді в Авґсбурзі — вже ясно для кожного **чому** саме В. Мудрий не скликав — за статутом — Головної Ради ЦПУЕ, а проф. Б. Андрієвський зіґнорував жадання скликати засідання президії головної Ради.

«Українська Трибуна» (20. 3. 1949) з'ясовує причину «присмерку» **«ЦПУЕ на похилій площі»** так: «Як ствердили самі делеґати з'їзду у виборах до ЦПУЕ голосувало всього 40% уповноважених до голосування українців... Отже, 60% еміґрації не голосувало, вони на з'їзді взагалі не були заступлені (в тому майже всі приватники), і ми не знаємо, як закінчився б з'їзд, якщо б у ньому взяли були участь делеґати не від 40%, а хоч би від 80% нашої еміґрації... Першого дня голосували 49 делеґатів, визнаних мандатною комісією. Але вже другого дня 8 з них залишило з'їзд. Хто зна, чи це не під впливом «атмосфери» з'їзду. Отже, на 3-ій день нарад голосували вже лише 41 делеґат, що заступали вже не 40% еміґраційного громадянства в Німеччині.. Ці делеґати поділилися підчас голосування на пересічну «більшість» — 28, пересічну меншість — 9, і тих, хто втримувалися від голосування — 3...»

Ми навмисне наводимо це об'єктивне ствердження «Української Трибуни», як органу, що **не** стоїть на близьких нам позиціях, але не замовчує дійсного стану справи.

Вже самий склад з'їзду в Авґсбурзі стверджує його неправномочність до обов'язуючих постанов і незаконність його рішень та виборів. Як довідуємося, ствердив це **повторно** проф. М. Вєтухів, як особливо відповідальний за внутрішній лад еміґрації діяч, на спільному пленарному засіданні старого й нового складу Управи ЦПУЕ 17 березня ц. р., покликавшись на первісну заяву 6-ох членів Управи ЦПУЕ про незаконість з'їзду в Авґсбурзі.

Але морально-громадські й консолідаційні мотиви не були мабуть мірилом для «відокремленців» і їхніх «поплентачів» при складанні ними «коаліції» ОУНР, УНДО та СГД для захоплення в свої руки ЦПУЕ. На їх **власному** «пленумі» в Сомме-Касарнях напередодні відкриття з'їзду були вирішені всі справи (включно з виборчими списками), так що пізніше делеґатам на з'їзді припадала власне і головно роля лише технічних виконавців ухвалених раніше рішень і роля статистів. Це останнє в особливій мірі відноситься до ролі 13 делеґатів з англійської зони, які — за свідченням «Української Трибуни» — «протягом усього з'їзду солідно сиділи на місцях і солідаризувалися з ОУНР». Бо ж не випадково був лідером 13-тичленної, одностайно голосуючої, делеґації з англійської зони, що дала голову й заступника голови з'їзду, — д-р Степан Біляк, інтимний співпрацівник В. Мудрого в УНДО і в промощуванні шляху проф. І. Вовчукові до репрезентування української еміґрації.

СТАНОВИЩЕ ДЕЛЕҐАТІВ «МЕНШОСТИ»

Супроти з'їздової більшости, що мала в своїх руках увесь адміністративно-технічний апарат з'їзду (включно з «розпорядчиками» з білою опаскою на рукаві й без неї) і крім того **штаб** професійних політиків народньо-демократичної течії, були делеґати «меншости» в особливо невигідному положенні. Деякі з них були вперше на зборах ЦПУЕ і не ознайомлені з позакулісовими комбінаціями професійних політиків, особи з **різних** суспільно-ідеологічних середовищ (з дев'яти — три неприналежні до якої політичної групи), в переважній частині одиниці, які вперше взаємно зустрілися в громадській співпраці і, пізнаючи себе взаємно, повільно устійнювали спільну позицію. Головною їх хибою була непідготованість до участи в **такому** з'їзді, непоінформованість про підготовчі заходи з'їздової більшости і неспроможність їх завчасу вгадати те, що ховалося за певною дією з'їздової більшости. Делеґати «меншости» були немов громандськими вояками, яких делеґатська відповідальність перед своїми виборцями поставила на цьому з'їзді на втрачені **заздалегідь** позиції.

Вже по перших діях і ухвалах з'їзду 9 делеґатів «меншости» склали перед з'їздом таку заяву: «Стверджуючи, що з'їзд делеґатів у Авґсбурзі 4 березня 1949 р. порушив Статут і Виборчий правильник ЦПУЕ, знехтував громадське порозуміння в Діллінґені та розминувся з демократичними методами пропорційности, а тому не є правомочною Головною Радою ЦПУЕ, підписані делеґати, поділяючи спільний протест 6-ти членів Управи ЦПУЕ, заявляють, що не беруть відповідальності за постанови і наслідки з'їзду та припиняють свою активну участь у з'їзді».

Коли ж на 3-ій день з'їзду по виясненні на пленумі проф. Вєтухова, як речника 6-ти членів Управи ЦПУЕ, і по схваленні з'їздом звітів мандатної комісії, Управи й контрольної комісії та голови НГС, отже після зіґнорування з'їздовою більшістю попередньої заяви меншости і **по поставленні меншости перед силою доконаних фактів, які на з'їзді стали правом,** виявилась необхідність більш чіткого з'ясування позиції делеґатів «меншости», то це сталося в наступній заяві:

«Заява 9-ох делеґатів з дня 4. 3. 49, зроблена на підставі «Заяви 6-ох членів Управи ЦПУЕ» і заяви від двох членів ЦВК, стала по сьогоднішній заяві п. проф. Вєтухова **неактуальною.**

Складаючи нашу згадану заяву з 4. 3. 1949 керувалися ми лише почуттям відповідальности, як делеґатів, за пошановання громадської етики і постанов Статуту ЦПУЕ, за збереження громадської єдности та правопорядку і маючи на увазі лише добро всього українського громадянства, об'єднаного в ЦПУЕ.

Ми відкидаємо, як неправдиві й негідні, інсинуації на нашу адресу, немов би ми прагнули зберегти певні позиції в керівних органах ЦПУЕ чи змагати до створення іншої громадської Централі.

Залишаючись на майбутнє членами Головної Ради ЦПУЕ, заявляємо, що за теперішнього стану громадських взаємовідносин при виборах керівних органів ЦПУЕ не виставляємо від себе ніяких кандидатур а наслідком того **не беремо на себе відповідальности за склад і діяльність новообраних органів ЦПУЕ».**

Ця льояльна супроти засади єдности еміґрації і з свідомістю відповідальности перед цілістю громадянства чітко з'ясована позиція делеґатів «меншости» мала настільки значний моральний вплив, що цілий ряд кандидатів до керівних органів ЦПУЕ відкликав пізніше (по виголошенні згаданої заяви) дану перед тим згоду кандидувати. Це зробили, передусім, **всі** незалежні від «відокремленців» кандидати до нового ЦПУЕ, а серед них навіть деякі члени УНДО (як напр., д-р С. Витвицький) або й гетьманці (як напр., проф. С. Нагай).

Про те, що ініціятори перевороту в ЦПУЕ несподівано для себе самих «перевідокремились», свідчать факти неприйняття затвердженого з'їздом вибору кількома членами нового ЦПУЕ (як напр., ред. Глобенком та ін.) або заява З. Пеленського, що він не виконуватиме постійно й активно своїх обов'язків, як головний секретар ЦПУЕ.

ЗАНЕДБАНА СПРАВА ОПІКИ

Захоплення ЦПУЕ «відокремленцями» сталося в найтяжчий для української еміґрації в Німеччині час, саме тоді, коли виринула в усій повноті відповідальна проблема реорганізації і налагодження громадської опіки над тими еміґрантами, які примушені залишатися в Німеччині. Біля 15 000 українських еміґрантів у Західній Німеччині не мають виглядів на переселення поза Европу, ні запевненого права азилю в Німеччині, ні забезпеченого права на працю, ні виглядів на тривалу допомогу з боку добродійних організацій, ані спроможности знайти собі фізичну працю поза Німеччиною в Европі

Тут вистачить пригадати лише деякі загальновідомі факти. Найбільша частина українців, які мешкають приватно, не користаються з опіки ІРО. Опіка ІРО й інших міжнародніх установ припиниться на терені Німеччини найпізніше до червня 1950 р. Більшість працездатних еміґрантів, які примушені залишатися в Німеччині, не зможе заробити собі на прожиток працею в німецькому господарстві, бо це виключають передусім нехіть німецького населення до чужинців і поширене безробіття серед німців.

Ми не маємо самодопомогові організації т. зв. «приватників» на взір «Союзу українців» у інших країнах. Низові клітини ЦПУЕ — таборові скупчення (під опікою ІРО) вступили в останню фазу зростаючих дисльокаційних змін, радикального скорочення бюджетів і адміністраційного персоналу, касування певних осередків і поступної ліквідації освітніх закладів, культурної самодіяльности і житлових приміщень.

У зв'язку з близьким створенням західньо-німецької державности виринає справа передання **всіх** чужинців-еміґрантів (не ДП) під виключну юрисдикцію німецької адміністрації. Проблема опіки над інвалідами, каліками, невилікувально-хворими, старцями і взагалі непрацездатними еміґрантами виростає в нашій дійсності в усій трагічности. **Відповідальні громадські чинники мабуть не здають собі вповні справи з того, яка велика кількість українців у Німеччині чекає на негайну і справжню допомогу.** Вже зростає мандрівка еміґрантів із сел до міст у Баварії, «приватників» без гроша в кишені, без білизни, в подертій одежі, без праці.

Фінансові спроможності місцевих українських організацій вичерпані до решти, а засоби ЦПУЕ в останній час ледве вистачали на оплату персоналу і адміністраційно-канцелярійні потреби.

По **такому** з'їзді ЦПУЕ, як авґсбурзький, тяжко сподіватися збільшення прибутків ЦПУЕ, тим більше, коли вже по з'їзді виявилося, що деякі дальші собообрані члени органів ЦПУЕ **спішно** — слідом за В. Мудрим — оформлюються на виїзд за океан... Утруднення тісної співпраці нового ЦПУЕ з представництвом ЗУАДК-у в Европі (наслідком невластивих зауважень речників з'їздової більшости на адресу ЗУАДК-у і недоцінювання з боку нової Управи ЦПУЕ винятково позитивної і вирішальної ролі ЗУАДК-у в справі дальшого забезпечення опіки над українськими скитальцями в Німеччині — будуть лише на шкоду загалові нашої еміґрації в Німеччині.

Справи дальшої опіки над українцями які залишаються в Німеччині, не знайшли глибокого зацікавлення у з'їздової більшости і були на авґсбурзькому з'їзді по просту занедбані.

ЄДНІСТЬ ЕМІҐРАЦІЇ КОМУСЬ НЕБАЖАНА

Коли цілком усвідомити собі дальші наслідки того, що сталося на з'їзді ЦПУЕ в Авґсбурзі, то мимоволі виринає питання: **хто має найбільший інтерес у розбитті єдности української еміґрації?**

Бо ж справа перевороту в ЦПУЕ не випадок, а заплянована і різними способами на протязі довгого часу підготовлювана акція і то акція на широку скалю. По з'їзді ЦПУЕ відбувся тими ж силами і приблизно тими самими методами, як в Авґсбурзі переворот у Союзі Українців у Великобританії (СУБ) у Лондоні, де в безприкладний спосіб **усунено** з голосування в СУБ-і сотника Б. Панчука, опікуна над тисячами українських робітників і колишніх військово-полонених українців у Англії та заступника голови Координаційного осередку українських громадських централь в Европі Коли ж з'їздова більшість СУБ-у в Лондоні обрала почесним головою СУБ-у інж. Д. Скоропадського, то загал українського громадянства може лише співчувати претендентові на гетьманську булаву, що він дав себе спонукати зайняти в «коаліції блискучого відокремлення» специфічну персональну позицію, гідну позиції В. Мудрого на з'їзді ЦПУЕ...

А ЩО Ж ДАЛІ?

Як бачимо, маски зірвано. Наступ проти громадськоїї єдности української еміґрації супроводить і наступ проти політичної консолідації українців поза «залізною заслоною». Українське громадянство повинно передусім зберегти ясну голову і міцні нерви. Відповідальні політичні й громадські чинники нашої еміґрації в Европі повинні скоро знайти вихід з загрозливого стану деконсолідації, в якому опинилася частина еміґрації. Єдність української еміґрації мусить бути збережена Мусить бути відновлене **взаємне довір'я**, що є передумовою консолідації та

Вже появився в продажі
1-ший том праці
В. Мартинця
п. н. УКРАЇНСЬКЕ ПІДПІЛЛЯ
Від УВО до ОУН
432 стор. Формат велика 8-ка.
Ціна 10 ДМ.

Ю. САЛЕЦЬКИЙ

Перемога групи коштом добра загалу

(З'їзд СУБ.)

Обговорюючи останній з'їзд ЦПУЕ, П. Карч («Промінь», ч. 11) писав: «З'їзд в Австбурзі ще раз довів шкідливість переносити на терен суспільно-громадський методи партійно-політичної боротьби (творенням т. зв. політичних блъоків і т. п.). На цій ниві може бути лише один блок — громадський! У протилежному випадку постануть негативні наслідки не лише в ділянці суспільно-громадській, але й у властивій політичній праці, що мусить мати свої власні цілі!»

Яскравим прикладом такого «розполітикування» громадського сектору нашого життя став з'їзд Союзу Українців Великобританії (СУБ), що відбувся 12—13 березня ц. р. у Лондоні. Як і в Німеччині, так і в Англії вже підчас підготовки до з'їзду виявилася виразна тенденція бандерівського блъоку захопити управу СУБ-у в свої руки. Сам з'їзд виявив, що **бандерівський блок у цих своїх намаганнях керувався навіть не принципом здорової конкуренції** (хоч у засаді ми є проти такої політичної конкуренції в суспільно-громадському секторі) **з іншими громадськими середовищами та основними й необхідними в нашому житті засадами національної етики і громадської доцільности.**

Основним девізом цієї групи було: Хоч і гірший, аби тільки наш, за всяку ціну наш! Це виявилося у спрепарованні звіту контрольної комісії, головою цієї комісії п. Дударевич, який у своєму звіті, всупереч протестам інших членів комісії, намагався за всяку ціну засудити працю дотеперішньої управи СУБ, а зокрема її голови сот. Панчука. Це виявилося ще прикріше й неприємніше у вигуках, галасі тупанні ногами, загукуванні промовців бандерівською більшістю учасників і, врешті, у незгідній з практикою і законами постанові більшости учасників з'їзду — передати справу «вотум довір'я» дотеперішнього голови СУБ, сот. Панчука новій управі СУБ.

Така поведінка більшости довела нарешті до того, до чого і мусіла довести: 150 з 390 всіх учасників з'їзду довелося вийти разом з сот. Панчуком демонстраційно зі з'їзду й не брати в ньому дальшої участи. Після цього бандерівська більшість обрала нову управу СУБ на чолі з д-ром Фундаком, як головою, та інж. Д. Скоропадським, як почесним головою СУБ. Тоді також, у зв'язку з протестом усіх інших членів попередньої управи, з'їзд схвалив пропозицію про уділення абсолюторії п. Панчукові.

Однак, така спізнена реабілітація Панчука, який за вивсь час своєї праці дуже багато зробив для української еміграції в Англії, **не могла виправити фатальної і неорозумної поведінки більшости напочатку з'їзду.** Обурені цією поведінкою делегати меншости, залишивши з'їзд, відразу ж провели нараду й ухвалили створити нову Централо опіки над українцями в Англії—Українське Допомогове Бюро (УДБ), очолене Панчуком. Мотивом до такого кроку меншости було побоювання, що створена нова бандерівсько-гетьманська управа СУБ, до якої увійшли в більшості люди випадкові, які не стоять на висоті свого нового завдання, не тільки не зможе дати належної опіки українцям в Англії, але ще й зруйнує все те, що дотепер було створено в цій ділянці.

Таким чином в Англії сталося те, проти чого ми найбільше боремося в нашому житті й що може якнайвід'ємніше відбитися на цілості нашого суспільно-громадського життя в цій країні. У наслідок нездорових амбіцій бандерівців-гетьманців і розполітизовування учасників суспільно-громадського з'їзду, замість однієї працездатної суспільно-громадської централі, створилося тепер дві централі.

Чи є ще можливість виправити цю небезпечну помилку? **Вважаємо, що так.** У своєму заклику до українців Великобританії, Українське Допомогове Бюро, з'ясовуючи обставини та причини свого виникнення пише: «Провід Бюра вважає, що СУБ є добром усіх українців у Великобританії, як УПА є добром цілого українського народу, дарма, що та сама група заявляє свої виключні права на них обох. Тим вона чинить шкоду українській справі і з цим треба боротися, а в жадному разі не віддавати загальне добро в руки насильників.

Найбільшим нещастям було б, коли б ми дали використати розлам в СУБ-і на розпал серед нас боротьби на релігійному і територіяльному ґрунті. **А що ворог буде** намагатися це зробити, то це певне. Отже, уважаймо і бережімо нашу національну єдність! Вона для нас є новішою зброєю у боротьбі за нашу долю тут у Великій Британії і за долю нашої Батьківщини.

Треба сказати собі, що СУБ є хворий, є поневолений. Треба СУБ визволити і вилікувати. На це є чисто громадські й легальні способи, але вони вимагають часу. Управа вважає, що люди, які захопили СУБ нечесними способами, повинні відступитися від влади і чим скорше, тим краще, бо треба змагати до того, щоб регабілітувати добре ім'я українське, приверн увши до нашої загально-громадської організації у Великій Британії довір'я. До цих завдань управа Бюра докладе всіх своїх старань. Але ці старання досягнуть мети лише тоді, коли загал нашого громадянства зрозуміє ситуацію і організовано підтримає зусилля управи Бюра.

Звертаємося до наших однодумців, тих, хто засуджує цілі і методи відокремленців, і просимо їх не піддаватися справедливому почуттю образи заподіяної їм самим, їх делеґатами на з'їзді. Просимо зберігати спокій, рівновагу духа, свідомість своєї сили, свідомість відповідальности за долю української справи в цій країні. В критичні моменти рівновага духа є найліпшим дорадником, і почуття відповідальности найліпшим дороговказом. Коли так зробите, тоді не дасте спровокувати себе ворожій силі, яка штовхатиме Вас на небезпечні вчинки.

Звертаємось і до тих учасників з'їзду, які дали себе спантеличити, але які змогли б сумлінно і тверезо розважити над справою. Майте відвагу сказати вашим виборцям правду про все, що чули і бачили на з'їзді і тим поправити помилку і провину, яку вчинили голосуючи «страха ради іудейського» під команду явно проти добра справи. А що таких було багато, то ми знаємо цілком певно і маємо докази.

Закликаємо всіх свідомих і чесних українців у цій країні, щоб гасили і гамували ворожість, яка в наслідок горезвісного з'їзду може перенестися і в терен до гостелів і у ваші гуртожитки. Не допускайте загострення відносин між окремими групами нашого громадянства, вірте, що обрані вами люди з повною відповідальністю ставляться до покладених на них обов'язків, будучи вашим тимчасовим проводом.

Ми віримо, ми певні, що як би не було, але добро запанує над злом, і що тверезіше ми всі будемо ставитися до подій, які сталися, то скорше переборемо небезпеку, що нависнула на всіх українців Англії. А перевороти мусимо не лише для власного добра, а і для добра нашої скривавленої Батьківщини. Вона у муках і терпіннях, вона в ранах, завданих ворогом. Не збільшуймо її страждань і не обтяжуймо її святу справу нашими внутрішніми распрями, розбратом і взаємопожиранням».

Ця заява УДБ вказує на те, що ініціятори і керівники Бюра розглядають теперішнє розбиття в суспільно-громадському секторі, як явище тимчасове, яке згодом мусить закінчитися перемогою здорових сил і національного розсудку та поновною концентрацією всього суспільно-громадського життя і всіх творчих суспільно-громадських сил в одному осередку. Якщо і теперішні «переможці» в СУБ-і також зрозуміють свою помилку і шкідливість їхньої тенденції до монополізації за всяку ціну, — навіть за ціну нашої загально-національної справи, суспільно-громадського життя в своїх руках, — надії на оздоровлення цієї ділянки нашого життя стануть реальністю. А до цього мусить прийти, якщо ми хочемо виконати наше найголовніше завдання — спричинитися, як політична еміґрація, до визволення нашої Батьківщини.

З НАШОГО ЖИТТЯ

ВІДЗНАЧЕННЯ ВЕЛИКОГО ПРИЯТЕЛЯ УКРАЇНЦІВ

Проф. Сімпсон почесним доктором УВУ.

На початку березня ц. р. сенат Українського Вільного Університету (УВУ в Мюнхені відзначив титулом доктора «гоноріс кавза» **професора університету в Саскатуні** (Канада) **д-ра В. Сімпсона.** Проф. Сімпсон відомий всій українській громадськості, як великий прихильник і знавець української справи та автор кількох великих праць про Україну в англійській мові.

Видана в минулому році його велика «Історія України» викликала була лють совєтської пропаґанди й цілий потік брудних лайок на адресу проф Сімпсона.

Ректор саскатунського університету, проф. др. Дж. Томсон, повідомляючи про відзначення проф. Сімпсона Українським Вільним Університетом, особливо підкреслив значення цього факту і для самого вченого, і для університету. Ряд канадійських часописів також вмістили повідомлення про відзначення проф. Сімпсона.

Українці Саскатуну влаштували з цієї нагоди прийняття проф. Сімпсонові та його дружині. На прийнятті виступали з доповідями голова Канадійського Українського Комітету о. др. Кушнір, проф. Павличенко й лектор Луцький. Пуомовляючи перед закінченням прийняття, проф. Сімпсон говорив про проблеми тисячолітньої української історії.

УКРАЇНСЬКЕ ІСТОРИЧНО-ФІЛОЛОГІЧНЕ ТОВАРИСТВО,

засноване ще в Празі **підновило тепер свою діяльність у Мюнхені** (Вільгельмштрассе 6/III) і вступило в 26-ий рік свого існування.

Товариство не збирається роздрібнювати наших заслужених наукових товариств (як НТШ і УВАН) або конкурувати з ними. Його мета — льокальна, бо тяжко тепер скликати людей з-поза Мюнхена; а також, коли в учених у процесі творчої, наукової праці вирине якась нова думка, тоді вони, раніш ніж її публікувати, будуть ділитися нею тут, у колі фахівців.

11 березня 1949 р. відбулася чергова конференція, на якій обговорено ряд важливих організаційних питань, зокрема святкування 25-літнього ювілею Товариства. Намічено почесний комітет із найстарших членів — основоположників на чолі з проф. В. Щербаківським і діловий комітет у такому складі: голова — проф. П. Ковалів, члени — проф. В. Міяковський, проф. М. Грабенко і д-р І. Сидорук.

Устaлено, що зібрання відбуватимуться першого четверга кожного місяця о 3-ій год. на Вільгельмштр. 6/III, у приміщенні Богословської Академії (трамвай: 6, 8, 22, 022 до Гогенцоллерн-Леопольдштр.). Наступне засідання буде 7 квітня ц. р. На ньому проф. В. Щербаківський прочитає реферат «Етнічна географія доби Геродота на території України і питання праслов'ян».

Студентам і гостям раді!

Президія Товариства.

НАЦІОНАЛЬНЕ СВЯТО БІЛОРУСЬКОГО НАРОДУ

25 березня ц. р. білоруський нарід святкував 31 річницю проголошення незалежности Білоруської Народньої Республіки. З цього приводу президент Білоруської Народньої Республіки, М. Абрамчик видав на еміґрації звернення до білоруського народу, в якому закликає білорусів бути непохитними й жертвенними борцями за вільну незалежну Білоруську Народню Республіку.

*

З нагоди 31 річниці свята проголошення незалежности Білорусі складаємо якнайщирішої побажання нашим братам-білорусам і віримо, що у спільній визвольному фронті, у спільній боротьбі української і білоруський народи досягнуть їхньої найсвятішої мети — вільних і незалежних України й Білорусі.

Редакція «Промінь».

«БУДЬМО ПОСТІЙНО ЗВЕРНЕНІ ОБЛИЧЧЯМ ДО БАТЬКІВЩИНИ»!

19 березня українське студентське товариство «Січ» у Мюнхені влаштувало свято з нагоди 10-ої річниці зриву в Карпатській Україні. На святі виступало кілька промовців. З найкращою та найзмістовнішою промовою звернувся до присутніх колишній голова Сойму Карпатської України проф. **Авґустин Штефан,** Він спинився на ролі Закарпаття в українському житті, підкресливши, що вже у 18 ст. Закарпаття дало ряд видатних громадських і наукових діячів не тільки України, але навіть і Московщині. Лише після того, як все Закарпаття у половині XIв ст. опинилося під пануванням мадярів, почався занепад українського життя на Закарпатті. Якщо, наприклад, наприкінці 18 ст. на Закарпатті було понад 300 українських шкіл, то напочатку 20 ст. там було тільки 17 шкіл, в яких вивчали нашу рідну мову. Не дивно, що майже вся провідна інтелігенція Закарпаття в більшості змадяризувалася.

Проф. Штефан зупинився також на значенні зриву в Карпатській Україні й закінчив доповідь американською легендою про птицю, яка літає, маючи голову постійно звернену до свого гнізда. **«Розїжджаючись у світ, ми всі також мусимо бути постійно звернені обличчям до нашого гнізда, нашої Батьківщини!»** — сказав проовмець.

Присутні на святі вшанували пам'ять всіх, що полягли в боях за Карпатську Україну; прізвища яких прочитав інж. **П. Слєрчо.** Глибоке враження справив перелік цих полеглих, серед яких, поруч закарпатців, є сини Наддніпрянщини, Галичини, Волині, Буковини, Кубані й навіть українці з Америки.

Не менш глибоке враження справила поезія Варави «На перехресті» яку з великим декляматорським хистом прочитала пані **Р. Дзюбинська.**

Г. П.

В ОБОРОНІ ПРАВДИ

В ім'я християнської справедливости і в обороні чести рідної УАПЦ (Української Автокефальної Православної Церкви) Об'єднання Українських Православних Студентів у Мюнхені протестують проти брехливої російської пропаґанди, що очорнює УАПЦ.

Перед нами число 4/115 російського тижневика «На Переломе» і тут у статті «Архиепископа Мстислава» «православний» автор намагається очорнити постать владики Мстислава, обраного на Церковному Соборі Головою Української Православної Церкви в Америці. Наклепи самої статті можна було б зігнорувати мовчанкою, якби дух статті не був скерований проти бажання нашого народу мати свою рідну Церкву. А зміст статті саме й скерований на те, щоб показати, що УАПЦ «безблагодатна», що вона є церквою «самостійників петлюрівського толка». Редакція «На Переломе» дозволила собі надрукувати таку брехню саме тоді, коли Вселенський патріярх дає свою згоду на очолювання Православної Української Церкви в Америці одному із ієрархів УАПЦ!

Де ж правда? Автор статті прикриваючись журбою за долю «православія», намагається очорнити УАПЦ. Чи ж редакція «На Переломе» здає собі справу з того, про що вона пише? Чи усвідомлює вона ту моральну відповідальність, яку вона бере на себе, опублікувуючи явно наклепницьку статтю, скеровану насамперед проти української нації? Статтю, яка, сіючи нездогоду поміж православними, виступає ніби в обороні православія?

Ми, Об'єднання Українських Православних Студентів, рішуче засуджуємо цей вчинок редакції «На Переломе», як негідний для православного органу вчинок, що сіє ворожнечу в християнському світі. Разом із тим заявляємо у відповідь на цю наклепницьку акцію нерозважних російських «патріотів православія», що ми ще з більшою енергією працюватимемо для зміцнення основ УАПЦ, як рідної Церкви нашого народу.

Об'єднання Українських Православних Студентів у Мюнхені.

Карпатська Україна і українська еміґрація

(Закінчення з стор. 3)

підтримувало їхні змагання й передавало світові не у викривленім, а в правдивім світлі перебіг подій і дійсні підстави та завдання тієї боротьби. І тут велику роль відограли заокеанські українці, що не тільки в Америці, але й в Європі через своїх представників, включилися у нашу зовнішню пропаґанду. Перше місце в цьому посідала тоді «Українська Пресова Служба» в Ню-Йорку, що видала в чужих мовах багато цінних матеріялів про Карпатську Україну і українську проблему взагалі. Поруч з тим треба згадати і такі організації як Українське Національне Об'єднання в Канаді, Організацію Державного Відродження України та Український Народній Союз в США, Стрілецькі Громади в Аргентині й багато інших організацій у Новому Світі. З ближчого ж запілля, яким була для Карпатської України наша еміґрація в Европі, не можна не згадати хочби про такі організації як Український Народній Союз у Франції, Українську Громаду в Італії, Українську Раду в Бельгії, Українське Національне Об'єднання в Німеччині та подібні організації в Австрії, Фінляндії, Волгарії, Литві й інших державах. Західні українські землі, як найближче джерело сил для Закарпаття, були справжнім резервуаром моральної та матеріяльної допомоги.

Завдяки тісному зв'язку українських сил Закарпття зі всім українським запіллям, **світ не лише сприйняв і ствердив з визнанням, що справжнє ім'я Закарпаття — це Карпатська Україна, але й впевнився, що боротьба за Карпатську українську державу йде в ім'я вищої ідеї Самостійної Соборної Української Держави зі столицею в Києві.**

Проблема України не сходила зі шпальт світової преси. Світ хотів все нових і нових матеріялів до проблеми України. Наша еміґрація, у контакті з подіями на Карпатській Україні і з них виходячи, пов'язувала сучасну боротьбу українського народу з його минулою боротьбою й ставила перед світом українську проблему, як цілість, до розв'язання її у майбутньому.

Своїми безкомпромісовими змаганнями проти всіх ворогів Карпатська Україна показувала всій Україні єдиний шлях до найвищого ідеалу. Це був шлях **власних сил** і безоглядної непримиримости до ворогів нашої національної ідеї.

Своїм збройним ударом з мадярами, союзниками Німеччини, Карпатська Україна переконала цілий світ, що вона не була твором ні однієї з сильних тоді держав, які хотіли змагання українського народу використати для своїх цілей, переконала, що вона була самобутнім твором невмирущого лицарського українського духа, який покликав її, Карпатську Україну, на боротьбу за всенаціональні ідеали. Тому то в очах цілого світу Карпатська Україна ставала вже державою. І то державою, що ніколи не з чужої, а з власної волі, державою, що не скорилася волі чужій, а тільки збройній перевазі.

Полягла Карпатська Україна, скривавлена на полі бою з васалом гітлерівської Німеччини, як перша держава в світі, що поставила збройний опір брунатному імперіялізмові. У героїчних подіях того часу і нерівній боротьбі з переважаючою силою загарбників українська політична еміґрація кров'ю своєю вписала в історію свою готовість боротися за національні ідеї.

Полум'я боротьби на Карпатській Україні згасло. Та не згасли іскри національно-державної боротьби у наших серцях, у серцях усього українського народу . . .

Дух Володимира Святого зійшов до свого народу із високого п'єдесталу Карпат, благословив його на нову непримиренну боротьбу за найвищий ідеал нації — Самостійну Соборну Україну.

В. НЕМИРОВИЧ

Втікачі з країни неволі

Потік дезертирів з советської армії в окупованих країнах до західніх зон Австрії і Німеччини збільшується з кожним днем. Не зважаючи на драконівські заходи советського командування — якнайсуворішу кару для родин втікачів та небезпеку втратити життя при переході кордону, — що місяця тисячі вояків і старшин тікають з-за залізної заслони.

За останній час число нелеґальних утікачів настільки зросло, що їх розміщення і прохарчування створюють чималі труднощі для англо-американців. Якщо цей потік не припиниться, західні держави змушені будуть поважніше зайнятися цією справою і призначити відповідні кошти на це. Всі втікачі оголошують себе політичними емігрантами і просять права азилю. **Кількість дезертирів зросла особливо після відмови американців видати двох летунів, які перелетіли на військовому літаку з Советської України до Ліцу.**

Радіовисильня «Голос Америки» недавно в щоденній передачі для СССР, подаючи інформацію про масове дезертирство з совєтської армії, **заявила, що від 1945 р. і дотепер на захід втекло майже 100 тис. вояків і старшин.** Серед них є багато високих офіцерів, наукових дослідників, визначних фахівців, зокрема один генерал-полковник і 24 генерали. Характеристично, що між утікачами комуністів є в кілька разів більше, ніж безпартійних.

Здебільшого ці люди довго не затримуються в Німеччині. Їх шлях — за океан, до країн Північної й Південної Америки. У цій мандрівці їм доводиться перебарювати неймовірні труднощі та небезпеки, а переходовими етапами цього шляху є Франція, Бельгія, Данія і Швеція. Зокрема багато їх в останній країні. Тут легше заробити потрібні для переїзду за море гроші. Крім того, Швеція досі не видала жодного нелеґального емігранта. Ніщо не може затримати втікачів у їхньому прагненні вирватися з країни рабства і терору на свободу — ні десятки чужих кордонів, ні незнання чужих мов, ні небезпека втратити життя.

У районі Гамбургу і Кілю, як повідомляє американська преса, існує своєрідна контрабанда. За порівняно невелику платню можна дістатися до країн Скандинавії. На малих рибальських човнах втікачі перепливають через бурхливі води Балтики. Чимало їх гине у водах Катеґату, але більшість щасливо перепливає море і, непомічені постами прикордонної охорони, вони дістаються до Данії та Швеції.

Які ж причини цієї масової втечі? Чому залишають нелеґально свою країну офіцери і генерали переможної армії? Адже СССР, хоч і послаблений колосальними людськими і матеріяльними втратами в останній війні, перебуває в зеніті своєї могутности і успіхів. **Втікачі одностайно розповідають про загальне незадоволення в Советському Союзі терористичним большевицьким режимом.** Воно поширилося навіть на командний склад армії і верхи советського суспільства. Чималу ролю в цьому відіграв один важливий психологічний фактор. У роки війни був зруйнований китайський мур навколо країни, мільйони людей побачили умови життя на Заході. «Европа побачила «Івана» й «Іван» побачив Европу». Контакт з західнім світом ускладнив політичні проблеми в СССР, посилив розкладові процеси в советській системі, збільшив внутрішню кризу большевизму. Неминучий наслідок цього — зростання кількости людей, що ненавидять советську систему, не можуть миритися з нею.

Як оповідають втікачі з червоної армії, нелюдське фізичне і моральне напруження в роки війни, неймовірні жертви і труднощі викликали надії, що після перемоги прийде інше, краще життя. Сподівалися, що в лютій пробі війни Кремль буде змушений запровадити далекосяжні реформи, які докорінно змінять соціально-економічний устрій в країні, що уряд піде на великі поступки. Серед селян були поширені надії про ліквідацію колгоспів і передачу землі у приватне користування. Чекали, що уряд відмовиться від політики тотального терору, забезпечить основні демократичні права і свободи. Вважали, що будуть скасовані драконівські закони про працю, тюремне покарання за спізнення на підприємство і залишення роботи без дозволу адміністрації та багато різних заборон і обмежень, запроваджених перед війною і в роки війни.

Хоч урядова пропаґанда і не давала певних обіцянок щодо цього, крім неясних натяків про «радісне і прекрасне» життя після перемоги, такі сподівання поширювалися. Подібні настрої зростали, тим більше, що в минулому Росії вже не раз було, коли великі війни, підчас яких на карті стояло саме існування російської держави, приводили до радикальних змін у державному і соціально-економічному устрої країни. Це відбувалося або шляхом урядових реформ, або у наслідок революції. Поразка царату в Кримській війні спричинилася до скасування кріпацтва і запровадження реформ 60-х рр. минулого століття, які пристосували самодержавно-поліційну російську деспотію до потреб капіталістичного розвитку. Російсько-японська війна 1904—1905 рр. викликала першу демократичну революцію, а 16-а світова війна закінчилася загальним крахом царату і другою революцією. Ганебно збанкротувала заллята кров'ю і брудом трьохсотрічна імперія Романових.

Але надії на реформи в повоєнні роки в СССР виявилися марними і тепер погасли. Обмеження особистої свободи не тільки не зменшилися, а поглибилося. Посилився ідеологічний наступ большевизму в царині науки, культури, мистецтва, музики, літератури. Війна зруйнувала і затримала розвиток совєтської економіки, відкинувши її на багато років назад. Господарська відбудова натрапляє тепер на численні труднощі і перешкоди. Карткова система, хоч і ліквідована, але брак товарів першої потреби, високі ціни й мізерна платня за каторжну працю є причиною злиднів народніх мас.

Втікачі з країни неволі всі переконані в неминучості війни між СССР та західніми державами. Такої ж думки додержується і переважна більшість населення. Новий збройний конфлікт може викликати Кремль. Советська держава — найбільша після США потуга світу — не може існувати без агресивної зовнішньої політики. Сталінська деспотія була єдиною імперіялістичною державою, яка підчас другої світової війни колосально зросла коштом чужих земель. Від 1939 р. Москва загарбала майже 500 тис. кв. клм. з населенням понад 20 млн. чол. Тепер Політбюро плекає ще агресивніші пляни, готуючись до третьої світової війни, в наслідок якої Сталін сподівається опанувати цілий світ. Урядова пропаґанда безнастанно готує громадську думку про близький новий конфлікт у світовому масштабі.

Нова війна не буде популярною серед широких народніх мас, і Сталін може її програти. Як твердить советський полк. Токаєв, який втік до Англії, вирішальну ролю гратиме перевага Америки в повітряній зброї, атомова бомба і, нарешті, як може найсновніший чинник, небажання вояків і старшин советської армії боронити зненавиджений антинародній режим Сталіна.

Третя світова війна і поразка в ній Советського Союзу може спричинитися до вибуху потужної антибольшевицької революції і виникнення на руїнах СССР суверенних і незалежних держав поневолених Москвою народів. Як уже не раз було в історії Росії, очищуючі хвилі революції потрясали країну завжди після програної війни, коли знесилена війною державна машина втрачала змогу протистояти революційному штурмові повсталих мас.

Читайте і поширюйте «ПРОМІНЬ» єдиний український часопис в Австрії

ВІН ТЕПЕР НАШ ПРИЯТЕЛЬ

Мій добрий приятель і земляк з Галичини **Петро Дністрян** працював у 1944 р. у мюнхенській лікарні при Нусбаумштрассе, як допоміжний санітар. Одного разу до цієї лікарні поклали тяжко хворого полоненого американця. Німецький персонал у більшості ставився досить вороже до нього. Лише Петро, що також почував себе в'язнем брунатної нацистської в'язниці, ставився до нього добре, допомагав йому чим міг, частував цигарками тощо. Це його ставлення до американця помітили німці й заарештували Дністряна та перевезли його до концентраційного табору.

Доля не судила Дністрянові загинути в Дахау, і він після розвалу Німеччини вийшов з нього, а за деякий час виїхав до США. Опинившись там, він вирішив розшукати того американця, адресу якого він собі запам'ятав.

Старі приятелі зустрілися знову вже у новому світі, як рідні. Виявилося, що колишній полонений американець є тепер директором однієї великої лікарні у Нью-Йорку. Він не тільки взяв Дністряна до праці у своїй лікарні, але, навчившись через Дністряна цінити українців, став великим приятелем українців і нашої національної справи. **Протягом короткого часу,** беручи адреси в Дністряна, **він переслав 14 запотребований українцям у Німеччині на працю в його лікарні.**

М. Росцішевський.

ДО УКРАЇНСЬКОГО ГРОМАДЯНСТВА

11 березня ц. р. в Мюнхені відкрита фахова ліцензована школа для трудового перевишколу нашої еміграції. Українське громадянство радо привітало її і численно зголосилося до неї. Між кандидатами маємо багато нашої молоді, зокрема колишніх учасників УПА, які хочуть набути певного практичного фаху, щоб не бути тягарем для нашої спільности, але не мають змоги заплатити за навчання. Фахова школа не має відповідних фондів для того, щоб допомогти їм.

Ми звертаємося з гарячим закликом до нашого громадянства — маленькими лептами допомогти тим нашим юнакам, зокрема колишнім учасникам УПА, що не мають змоги оплатити навчання, щоб набути фаху.

Надіємося, що наше громадянство виявить свою солідарність і допоможе нашій молоді.

Пожертви, що будуть оголошені в пресі, просимо надсилати на адресу:
Institut für praktische Fachausbildung der Ukrainer, München, Plinganserstr. 121.

Переселенчі вісті

Правила переселення до Канади

(Обіжник імміграційної місії ІРО в Німеччині.)

До Канади допускаються лише ДП, що визнані й акредитовані згідно з статутом ІРО за вимогою міністерства праці Канади окремими групами або індивідуально. В разі персональної вимоги на спеціяльні фахи вік не береться до уваги, для некваліфікованих робітників межі віку різні, залежно від контракту праці. Щодо національности існує обмеження лише для азійських народів, імміграція яких до Канади заборонена.

Документи: анкета ІРО (2 прим.), медична картка (1 прим.), ДП-картка або посвідчення ІРО. Для гірників або інших робітників тяжкої праці потрібна ще «рентґенологічна характеристика»

Канадійська імміграційна декларація. Сталої квоти немає. Приймальна комісія перебуває в різних центрах переселення за чергою. Перевезення емігрантів провадиться з Бремену або Ґенуї (Італія). У окремих випадках з березня відбуватимуться і повітряні транспорти (з Мюнхену).

Канадійський консул — це єдина персона при вирішенні справи — видати чи не видати візу. Він має право на офіційні доповіді урядові Канади в тих чи інших випадках.

1. Клясифікація робіт у Канаді: 1) **В містах:** робітники для приватних приміщень або установ, прибиральниці, кухарі, покоївки або кастеляни; 2) **В селах:** для праці на фармах треба бути обізнаним із сільським життям і працею; 3) **У лікарнях:** для праці в лікарнях, санаторіях, притулках тощо допоміговий персонал мусить мати деякий досвід з цієї праці; 4) **Вдови та розлучені** з однією законною дитиною до 18 років можуть дістати працю в приватних родинах (набір таких робітниць покищо припинений); 5) **Дружини робітників,** що працюють в Канаді, можуть їхати до своїх чоловіків по одержанні від них виклику через начальника підприємства, де він працює; 6) Мати до 50 років може бути прийнята для хатніх робіт, якщо вона не залежить від: а) дочки, що імігрувала і працює вже в Канаді; б) дочки, що викликає її до себе через певні еміграційні чинники.

Межі віку: від 18 до 35 років — чорноробочі; до 45 років — кухарі, кастеляни тощо. До 50 років — ті, що відповідають парагр. 6.

Як правило, до Канади можуть емігрувати самітні і не одружені або вдівці (лише ті, хто може ствердити це документально, або ті, хто кілька років не мають відомостей про свою дружину, що її можна вважати за мертву, при тому, якщо зниклий родич пізніше знайдеться, він не набуває права на переїзд до Канади). **Родина може бути викликана після певного періоду праці її голови в Канаді.**

Провінція Манітоба приймає 125 родин для праці на цукрових буряках. Вік покищо не визначений, але вимагають, щоб голова родини був працездатний і здоровий. Родина мусить мати не менш, як 4 робітників і не більше як 6 осіб. Члени родини з 15 років і старші вважаються за працездатніх. Родина виїжджає разом з робітником. Крім загально-еміграційних паперів потрібний ще підписаний контракт, що робітник працюватиме лише на буряках 2 сезони (в міжсезоновий час він має право працювати на будьякій іншій роботі). **Переселення до Манітоби почнеться в березні-квітні ц. р.**

За одержаними з Женеви новими відомостями, Манітоба потребує ще 160 робітників для плянтацій цукрових буряків. Межі віку — 18—40 років, але в окремих випадках і до 45 років (у разі високої кваліфікації). Родини мусять їхати пізніше. Транспорт їхатиме в травні 1949 р.

Загальне рільництво потребує до Канади 200 робітників, здатних до сільськогосподарської праці та обізнаних з нею; вік — 20—45 років.

Гідро-електричне будівництво потребує 100 робітників, що мусять знати силове устаткування, бути кваліфікованими в окремих галузях електротехніки та будівництва, як напр. механіки, монтери, електротехніки, теслярі, муляри, також інженери-комунальники та лісові інженери, віком 20—50 років. Вибиратиме робітників спеціяльна комісія, що перибуде з Канади. Транспорт почнеться в березні. Серед додаткового персоналу бажано мати декілька осіб, що володіють англійською мовою, їм доручатимуть опіку над групами по 20 робітників.

Шахтарі. Для Канади ще **потрібні 300 робітників у копальнях.** Люди мусять бути здорові, міцної будови тіла, вагою біля 150 фунтів (біля 80 кгр.), 20—34 років (в окремих випадках до 40 р.). Родини можуть їхати лише пізніше. Приймальна комісія прибуте з Канади.

Сестри-бонни. Канада потребує 240 кваліфікованих сестер з попередньою практикою протягом 2—3 років: а) до 45 років (без молодших утриманців з закінченою гімназіяльною освітою з трьома роками загального фахового досвіду); б) до 35 років (без молодших утриманців з гімназіяльною освітою, щонайменше 2 роки загально-фахового досвіду).

Тепер можуть бути прийняті тільки дівчата, вдови, або розлучені жінки.

До загального документу має бути додана посвідка про самітність. Приймальну комісію очолює офіцер праці кожної дільниці ІРО. Транспорт — негайно ж по одержанні візи. Минулого року Канада запотребувала вже 300 сестер, але лише 60 були визнані за відповідних і виїхали до Канади. Отже, тепер можуть зголошуватися усі, бо іміграційні чинники Канади вважають, що не наберуть потрібних 240 сестер.

● ДІТИ — СИРОТИ ДО США. За таборів ДП у британській зоні Німеччини перевезено 67 дітей-сиріт до США. Ці діти втратили батьків підчас останньої війни і їх мають розподілити серед американських родин які побажають взяти на себе обов'язки опікунів цих дітей.

● ІРО ПРОВАДИТЬ ПЕРЕГОВОРИ З УРЯДОМ ВЕНЕСУЕЛІ **у справі відновлення тимчасово припиненої емігрції** ДП. У ході переговорів Венесуела висловила бажання прийняти можливо більшу кількість кваліфікованих ремісників. Уряд Венесуелі дозволив переселення родин тих, хто вже там працює.

● 50 ТИС. ДП З БРИТІЙСЬКОЇ ЗОНИ НІМЕЧЧИНИ ДО США. З усієї квоти в 205 тис. ДП, що мають бути переселені на підставі дотеперішнього імігрційного закону до США, 50 тис. місць припадає на британську зону Німеччини. **Починаючи з квітня ц. р. з британської зони Німеччини щомісяця вийжджатиме до США 3000 чол.**

● ПЕВЕСЕЛЕННЯ ДО НОВОЇ ЗЕЛЯНДІЇ. Нова Зеляндія приймає з американської зони Німеччини 1000 чол. ДП, **виключно балтійців,** у тому числі 200 сиріт.

● ЕМІГРАЦІЯ ДО ТУРЕЧЧИНИ є можливою **лише для ДП-мусульман.** Ніяких обмежень щодо фаху, віку, родинного стану тощо для імігрантів до Туреччини немає.

● ШАХТАРІ - УКРАЇНЦІ В БЕЛЬҐІЇ домагаються від представників ІРО можливостей переселення до Америки.

● БЕРЕЗНЕВИЙ ПЛЯН ПЕРЕСЕЛЕННЯ ДП. Франкфуртське радіо повідомляє, що протягом березня ц. р. має бути переселено з Европи 7200 чол. ДП до США, Австралії та Ізраелю. Пароплавами ІРО забезпечено на підставі відповідних договорів з приватними пароплавними кампаніями.

ПОШУКУЄМО НОВИХ ПРАЦІВНИКІВ

Централя ЗУАДК (З'єдинего Українсько-Американського Допомогового Комітету) — Мюнхен-Пасінґ, у зв'язку з посиленням еміграційних заходів та поширенням її апарату **пошукує:**

1. Працівників на самостійні пости. Потрібне знання англійської мови (вміння розмовляти та писати). Першість мають ті кандидати, які добре знають машинописання;

2. Працівників до бюра, що добре вміють писати на машинці та розуміють англійську мову щодо текстів, запитників (анкет) тощо;

3. Стенотипістів українською мовою, зокрема таких, які водночас добре пишуть на машині.

Заяви надсилати на адресу:
München-Pasing, Bismarckstraße 20/105.

До заяви треба долучити життєпис і дані щодо освіти та дотеперішньої практики.

УКРАЇНСЬКИЙ РЕСТОРАН
«ГОВЕРЛЯ»
Авґсбурґ, Лінденштр. 9 (Wertachbrücke) *доїзд трамв. 2, 3, 5.*

ПОЖЕРТВИ

На фонд УНРади:

п. **Прадищук** Андрій (Ай, Австрія) **100 шил.**

На фонд допомоги п. О. Петлюрі:

п. **Проць** Степан (Ґмуден, Австрія) **20 шил.**

Тих, хто знає про долю **Омеляна «Уся»** прошу **негайно** повідомити на адресу: Модрицький С., Freiburg im Br., Entengarten 5.

РОЗШУКУЮ сина ФЕДОСІЄВА ВАСИЛЯ, 1921 р. народження, з Кубані. — ФЕДОСІЄВ ІВАН, München, (Berg am Laim), Neumarckstraße 93, Deutschland.

Поетесу **Ніну Туз** просимо подати її поштову адресу.

Редакція.

За зміст статтей, підписаних прізвищем автора або його псевдонімом чи ініціялами, Редакція не бере на себе цілковитої відповідальности.

ПРОМІНЬ
ВИДАЄ ВИДАВНИЦТВО «ПРОМІНЬ»
РЕДАГУЄ КОЛЕҐІЯ
Адреса Редакції і Адміністрації:
„Promin" — Salzburg 2. Postfach 19
Herausgeber und Verleger: „Promin" (Der Strahl) — Für den Inhalt verantwortlich: Petro Trochymenko, Salzburg, Hellbrunner Allee 18. — Druck: Salzburger Druckerei- und Verlags-G m.b.H., Salzburg